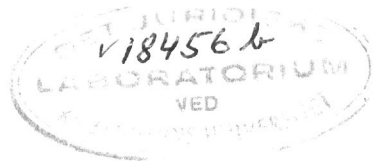

Kriminalforsorgen og massemedierne

Betænkning afgivet af
den af direktøren for kriminalforsorgen
den 4. marts 1974
nedsatte informationsgruppe

ex. 2

Betænkning nr. 714
København 1974

Indholdsfortegnelse.

	Side.
1.	Indledning 3
2.	Gruppens konklusioner 5
3.	Offentlig informationsvirksomhed - hvorfor og hvordan. 10
3.1.	Offentlighedsprincipper og deres begrundelse 10
3.2.	Informationsvirksomhed 14
3.3.	Information gennem massemedierne. 16
3.4.	Information på myndighedens og på pressens initiativ .. 18
3.5.	Styret og ikke-styret information. 19
3.5.1.	Lovtidende 20
3.5.2.	Pressemeddelelser. 21
3.5.3.	Pressemøder. 21
3.5.4.	Annoncering 22
3.5.5.	Direkte kontakt 22
3.5.6.	Berigtigelser. 23
3.5.7.	Egne bidrag. 26
3.5.8.	Informationsmedarbejdere. 26
4.	Kriminalforsorgens særlige informationsproblemer 28
4.1.	Kriminalforsorgen og offentlighedsprincippet. 28
4.2.	Offentlighedens holdning til straffuldbyrdelse. 29
4.3.	Pressen og opinionsdannelsen. 30
5.	Kriminalforsorgens hidtidige informationsvirksomhed .. 34
5.1.	Arsberetningen 34
5.2.	Andre skrifter om kriminalforsorgen. 36
5.3.	Personaleinformation 36
5.4.	Information af de indsatte. 37
5.5.	Andre former for information. 38
6.	Gruppens overvejelser og forslag 40
6.1.	Problemstilling 40
6.2.	Kra afsender til modfager. 40
6.3.	Sanstyper. 45
6.4.	Informationskanaler 47
6.5.	Krav til kriminalforsorgens informationer. 48
6.5.1.	Offentliggørelse i Lovtidende og Ministerialtidende. 49
6.5.2.	Udsendelse af pressemeddelelser. 49
6.5.3.	Afholdelse af pressemøder. 49
6.5.4.	Annoncering 51
6.5.5.	Direkte kontakt 51
6.5.6.	Berigtigelser. 55

6.5.7.	Egne bidrag	57
6.5.8.	Årsberetningen	59
6.5.9.	Bladet "Kriminalforsorgen".	60
6.5.10.	Større beskrivelser.	60
6.5.11.	Lokale kontakter.	60
6.5.12.	Besøg.	61
6.5.13.	Andre midler.	61

BILAG

Bilag 1.	§§ 9 og 10 i lov nr. 147 af 13. april 1938 om pressens brug	64
Bilag 2.	De presseetiske regler.	68
Bilag 3.	Dansk Pressenævns virksomhed.	77
Bilag 4.	Notat om den svenske kriminalvårdsstyrelses pressombudsmand	79
Bilag 5.	Direktoratet for fængselsvæsenets notat om lov 280/1970 om offentlighed i forvaltningen.	83
Bilag 6.	Direktoratet for kriminalforsorgens cirkulære af 7. januar 1974 om offentlighedens adgang til krimi- nalforsorgens anstalter og arresthuse.	87
Bilag 7.	Fortegnelse om dagblades, radio og tv's hovedredaktioner.	89

1. Indledning.

Kriminalforsorgens informationsgruppe blev nedsat ved direktøren for kriminalforsorgens skrivelse af 4. marts 1974.

I denne skrivelse udtales, at det påhviler gruppen

- 1) at overveje, Hvorledes statistiske oplysninger vedrørende kriminalforsorgen mest hensigtsmæssigt tilvejebringes og bearbejdes;
- 2) at afgive indstilling om, i hvilket omfang statistisk materiale vedrørende kriminalforsorgen bør udarbejdes af kriminalforsorgsdirektoratet respektive Danmarks Statistik;
- 3) at afgive betænkning om kriminalforsorgens informationsvirksomhed, herunder om publicering af statistisk materiale vedrørende kriminalforsorgsanliggender;
- 4) at redigere kriminalforsorgens årsberetninger 5
- 5) at bistå centralstyrelsen i spørgsmål om informationsvirksomheden over for pressen eller offentligheden i øvrigt og i samarbejde med den den 14. januar 197] nedsatte forskningsgruppe at orientere om forskningsresultater.

Informationsgruppen, der træder i stedet for den den 21. marts 1970 nedsatte beretnings- og statistikgruppe, har følgende sammensætning:

fængselsinspektør, lic.jur. Ole Ingstrup, statsfængslet på
Kragshovede, formand,

afdelingsforstander, cand.jur. Knud Aage Frøbert, Institut
for Presseforskning,

sekretær, cand.polit. Bodil Philip, direktoratet for krimi-
nalforsorgen,

kandidatstipendiat, cand.jur. William Rentzmann, Københavns
universitet, kriminalistisk institut,

ekspeditionssekretær, cand.polit. Rita Knudsen, Danmarks Statistik (for så vidt angår behandlingen af spørgsmål om statistik), og sekretær, cand.phil. Jens Tolstrup, planlægningsudvalget vedrørende forsorgsarbejdet inden for kriminalforsorgen.

Sekretæropgaverne i informationsgruppen varetages af Bodil Philip og Jens Tolstrup. Sidstnævnte har varetaget sekretæropgaverne i forbindelse med denne betænkning.

I gruppens overvejelser vedrørende den ovenfor under 3) nævnte opgave er indgået den betragtning, at kriminalforsorgens informationsvirksomhed er flersidet, idet den omfatter både intern og ekstern information, ligesom det må understreges, at publiceringen af statistisk materiale vedrørende kriminalforsorgsanliggender frembyder særlige problemer. Der har i gruppen været enighed om, at de spørgsmål, som trænger sig mest på i øjeblikket, angår forholdet mellem kriminalforsorgen og massemedierne, hvorfor man har valgt så hurtigt som muligt at udarbejde en betænkning om denne del af problemkredsen.

2. Gruppens konklusioner.

Når man kaster et blik på de kanaler, ad hvilke der tilflyder befolkningen informationer om politiske og administrative anliggender, falder det snart i øjnene, at der kan anlægges en sondring imellem disse informationers tilblivelsesmåde: Den ene del af dem skabes på myndighedens initiativ, enten fordi det drejer sig om en lovbunden offentliggørelse, eller fordi det findes ønskeligt, rimeligt eller hensigtsmæssigt at orientere offentligheden om et konkret emne. Den anden del af informationerne tilvejebringes på pressens initiativ, idet medarbejdere fra massemediernes rotter personlig eller telefonisk henvendelse til en offentlig myndighed for - til brug for offentliggørelse - at udbede sig oplysninger vedrørende en aktuel sag.

I de senere års samfundsmæssige udvikling har man kunnet konstatere en betydelig stigning i mængden af begge typer informationer. Gruppen har anset det for vigtigt at give en skildring af baggrunden for denne vækst i informationsmængderne og af de midler, der står til rådighed for informationsvirksomheden (nedenfor i afsnit 3). Det er gruppens principielle opfattelse, at det vil være af positiv betydning for løsningen af de opgaver, der påhviler kriminalforsorgen, at der hersker den størst mulige åbenhed over for massemediernes og dermed over for offentligheden. Man finder dog på den anden side anledning til at understrege, at netop kriminalforsorgens informationsvirksomhed møder problemer, som er særegne for denne del af det offentlige forvaltningsapparat. Disse særlige problemer beskrives nærmere nedenfor i afsnit 4. Til yderligere belysning af den specielle problematik gives der i afsnit 5 en redegørelse for kriminalforsorgens hidtidige informationsvirksomhed.

Når man foretager en afvejning af på den ene side betydningen af vidtrækkende offentlighed omkring kriminalforsorgens arbejde og på den anden side netop denne forvaltningsgrens særlige problemer, når man efter gruppens opfattelse frem til den konklusion, at en række af de i almindelighed kendte informationsmidler er velegnede til at sprede oplysning om kriminalforsorgens virksomhed. Men i denne henseende kan man ikke gå ud fra kriminalforsorgens virksomhed som en enhed eller en helhed; man må derimod se på, hvilke informationsmidler der er de mest hensigtsmæssige over for de forskellige sagstyper. På grundlag af en sådan analyse, som beskrives detaljeret nedenfor i afsnit 6, er udvalget nået frem til den række konklusioner vedrørende anbefalelsesværdige informationstyper for forskellige dele af kriminalforsorgens arbejde. Disse konklusioner gengives her i sammentrængt form:

Offentliggørelse i Lovtidende og Ministerialtidende. Dette er den lovpåbudte bekendtgørelsesform for nye lov, bekendtgørelser og cirkulærer af almindelig interesse.

Udsendelse af pressemeddelelser. I mange tilfælde vil det efter gruppens opfattelse være af stor betydning, at kriminalforsorgen til Ritzaus Bureau, dagbladernes hovedredaktioner, radioavisen, eventuelt tv-avisen og lokalradioen udsender journalistisk udformede pressemeddelelser om aktuelle spørgsmål. Dette kan f.eks. være hensigtsmæssigt, når man ønsker at orientere om nye love eller administrative retsfor skrifter af betydning for kriminalforsorgen og eventuelt om baggrunden for sådanne for skrifter. De kan også være velegnede til at give en korrekt orientering om enkeltstående begivenheder, såsom indførelse af mere betydelige reformer på institutionerne, indvielse af nye bygninger, ligesom de kan være nyttige, når det drejer sig om at redegøre for mere dramatiske begivenheder, f.eks. undvigelser. Endelig kan gruppen anbefale, at udsendelse af kriminal-

forsorgens årsberetning altid ledsages af en pressemeddelelse om de vigtigste og mest centrale dele af beretningen, samt at pressemeddelelser benyttes til at give orientering om udviklingslinier og -tanker og om aktuelle statistiske fakta.

Afholdelse af pressemøder. I visse tilfælde kan det være hensigtsmæssigt at indkalde til et pressemøde i stedet for at udsende en pressemeddelelse. Gruppen peger navnlig på muligheden af at benytte pressemødet til at redegøre for dagliglivet i fængsler, i frie institutioner og som klient under den frie kriminalforsorg. Det kan ligeledes være en velegnet fremgangsmåde til at orientere den lokale presse om forhold, der har forbindelse med en enkelt anstalt, eller når direktøren for kriminalforsorgen ønsker at give den samlede presse en aktuel orientering. Endelig peger man på den mulighed at indføre regelmæssige pressemøder på anstalterne eller på direktoratsplan som grundlag for en generel høring om den aktuelle situation på den enkelte anstalt eller inden for kriminalforsorgen i almindelighed.

Direkte kontakt. I visse tilfælde må det anbefales, at direktoratet eller anstaltsledelsen rotter direkte henvendelse til en redaktion eller en journalist, f.eks. for at opnå korrektion af urigtige oplysninger i det pågældende blad. Hvor en meddelelse af væsentlig betydning ønskes publiceret til en bred offentlighed, men hvor sagen ikke findes egnet til udsendelse af en pressemeddelelse, kan en henvendelse til Ritzaus Bureau i visse situationer være en egnet fremgangsmåde. I sager af særligt opsigtvækkende karakter kan justitsministeren benytte sig af den almindelige adgang for ministre til kort at forelægge sager fra egne fagområder i radio- og tv-avis.

De fleste former for direkte kontakt kommer dog i stand som følge af henvendelser fra pressens side. Gruppen understreger betydningen af, at sådanne henvendelser besvares så åbent, som det

or muligt inden for de grænser, der sættes af tavshedspligten og diskretionshensynet. Endvidere finder man det vigtigt, at svarene gives i en sådan form, at de let kan opfattes af journalister, der ikke sidder inden med detajlkendskab til det pågældende sagsområde.

Berigtigelser. Efter gruppens opfattelse har den mulighed for at kræve en berigtigelse optaget i et periodisk skrift, som preseloven giver, være ret upåagtet af kriminalforsorgen. Man finder det imidlertid rimeligt at benytte denne informationskanal, når et blad har bragt en faktisk meddelelse (subjektive kommentarer o. lign. falder uden for berigtigelsesreglerne), som er egnet til at skade kriminalforsorgen væsentligt i offentlighedens omdømme.

Egne bidrag. De, der har deres virke inden for kriminalforsorgen, har samme mulighed som andre mennesker for i aviserne at få optaget læserbreve, kronikker og andre kommenterende artikler. Større artikler med mere principielt indhold og af ikke dagsaktuel karakter kan publiceres i faglige tidsskrifter, og endelig giver radioen også mulighed for offentliggørelse af oplysninger og meninger i foredragsform.

Der er her tale om en særdeles betydningsfuld informationskanal, idet kriminalforsorgens tjenestemænd ad denne vej kan publicere oplysende artikler, udtrykke deres meninger og korrigere fejlagtige oplysninger og slet underbygget kritik - alt inden for de grænser, som sættes af tavshedspligten og loyalitetshensynet. Denne informationskanal er velegnet med hensyn til alle de under kriminalforsorgens hørende sagstyper.

Årsberetningen. Gruppen tillægger årsberetningen i den form, den har fået siden 1970, meget stor værdi som informationskanal. Også her gælder det, at der er tale om en kanal, gennem hvilken der kan gives information om alle de sagstyper, der henhører un-

der kriminalforsorgen. Årsberetningens værdi beror på, at den udkommer forholdsvis hurtigt (senest et halvt år) efter beretningsåret, og at den indeholder læselige, instruktive og journalistisk udformede artikler om de vigtigste begivenheder i beretningsåret. Den bør sendes til alle redaktioner, og som ovenfor omtalt kan det være nyttigt, at den ledsages af en pressemeddelelse. Årsberetningen har også værdi for informationsvirksomheden derved, at den kan fungere som håndbog og opslagsbog på redaktionerne. Af de nævnte grunde bør årsberetningen efter gruppens opfattelse have en høj prioritet.

Bladet "Kriminalforsorgen". Bladet kan fungere som informationsorgan over for offentligheden og bør sendes til massemediernes.

Større beskrivelser. En samlet beskrivelse af kriminalforsorgens virke vil være et udmærket baggrundsmateriale for journalistens arbejde.

Lokale kontakter. Gruppen finder det særdeles værdifuldt, at de enkelte institutioner under kriminalforsorgen skaber og opretholder kontakt med de lokale dagblade og med lokalradioen.

Besøg. Gruppen finder det særdeles værdifuldt, at journalisters kendskab til kriminalforsorgens arbejdsopgaver udbygges gennem besøg i institutionerne.

Andre midler. Gruppen kan anbefale, at kriminalforsorgen lader optage film, som kan stilles til rådighed for foreninger og andre, som ønsker at orientere om kriminalforsorgens arbejde. Man anser det som en selvfølge, at kriminalforsorgens yder vejledning og bistand, når foreninger eller grupper ønsker at producere film eller teaterforestillinger vedrørende emner fra kriminalforsorgen.

3. Offentlig informationsvirksomhed - hvorfor og hvordan .

3.1. Offentlighedsprincipper og deres begrundelse.

Princippet om, at borgerne skal have indseende med det lovgivende arbejde, har en nær sammenhæng med selve den demokratiske statsform. Derfor blev et offentlighedsprincip omkring det politiske arbejde indført allerede ved Danmarks første frie forfatning af 5. juni 1849, der ligesom de senere grundlove fastslår, at folketingets møder er offentlige, jfr. grundloven af 1953, § 49. Dette indebærer ikke alene, at borgerne har fri adgang til at overvære tingets møder, men også at der er fri adgang til referat og kommentar vedrørende alle lovgivningspolitiske anliggender.

Historisk har det spillet en afgørende rolle for indførelsen af dette princip, at borgerne gennem frie valg til de lovgivende forsamlinger skulle sikres medindflydelse i statsstyret. Skal der være nogen realitet bag denne demokratiske grundide, må der også skabes en sikkerhed for, at borgerne har kendskab til parlamentets arbejde, og at der er fri adgang til offentlig diskussion og kritik om lovforslag og politiske beslutninger.

I den senere debat er der fremført nye argumenter til støtte for det politiske offentlighedsprincip. Man fremhæver, at det er en forudsætning for befolkningens modning til at tage del i de politiske beslutningsprocesser, og at apati og lede ved det politiske arbejde vil blive en følge af manglende åbenhed på dette område.

Også på retsplejens område har et offentlighedsprincip gammel hæld i dansk ret. Allerede i Chr. V. 's Danske Lov fra 1683 hedder det: "Byting skal holdis af Byfogden offentlig, og ikke paa Raadhuus inden lukte Døre". Under den inkvisitoriske straffeprocess, som trængte igennem her i landet hen imod slutningen af det 18. århundrede, blev det derimod den almindelige regel, at forhør

skulle foregå bag lukkede døre.

Med den frie forfatnings gennemførelse i 1849 var det bl.a. også hensigten at bryde staven over den inkvisitoriske straffeprocess, og navnlig blev det bestemt, at offentlighed i retsplejen skulle gennemføres så snart som muligt. Arbejdet med en gennemgribende retsplejereform var imidlertid meget omfattende, og først med retsplejeloven af 1916 (som trådte i kraft i 1919) blev offentlighed i retsplejen gennemført som princip omfattende både straffesager og borgerlige sager.

Retsplejeloven, indeholder den almindelige regel, at retsmøder er offentlige, hvor ikke det modsatte er særlig foreskrevet. Heri ligger for det første, at offentligheden har adgang til at overvære de retsmøder, om hvilke ikke noget andet er foreskrevet (umiddelbar offentlighed), og for det andet, at der er adgang til offentlig gengivelse og omtale af det i retsmøderne passerede (middelbar offentlighed). Fra denne almindelige regel gøres der undtagelse i tre retninger: for det første er det om visse retsmøder foreskrevet, at de skal holdes for lukkede døre. For det andet kan dommeren ved kendelse i visse tilfælde bestemme, at en sag skal behandles for lukkede døre. Når retsmøder holdes for lukkede døre, er offentlig gengivelse af retsforhandlingerne normalt (men ikke altid) forbudt. Endelig kan dommeren i visse tilfælde i form af et referatforbud bestemme, at offentlig gengivelse ikke må finde sted af det, der er passeret i et åbent retsmøde.

Ue hensyn som ligger til grund for retsplejens offentlighedsprincip er forskelligartede. Det kan for det første anføres, at åbne retsmøder skaber en garanti for, at alt går rigtigt og retfærdigt til i retssalen, at der ikke begås overgreb mod den sigtede i en straffesag, og at dommeren ikke lader sig lede af uvedkommende hensyn i en borgerlig sag. Offentlighedsprincippet medvirker herved til at styrke tilliden til domstolene. For strafferetsplejen kan det

yderligere anføres, at behandlingen af lovovertrædelser i åbne retsmøder er en forudsætning for, at straffene kan have en generalpræventiv virkning. Det er endvidere blevet anført, at offentlighedsprincippet er med til at skabe interesse om den enkelte sag og herved kan have betydning for opklaringen af forbrydelser. Endelig kan man måske også sige, at udsigten til offentlig kritik kan have en ansporende virkning på dommere, anklagere og forsvarere. Man kan trække alle disse hensyn sammen i en enkel formel og sige, at offentlighedsprincippet er et udtryk for, at retsplejen ikke er **til** for sin egen skyld, men at den udøver en samfundsfunktion, som angår alle samfundets medlemmer, jfr. Stephan Hurwitz, Den Danske Strafferetspleje, 3. udgave, s. 33 ff.

Et fælles karakteristisk træk for de to her omtalte offentlighedsprincipper er, at de hver for sig suppleres med et mundtlighedsprincip. Det er kombinationen af offentlighedsprincip og mundtlighedsprincip, der gør det muligt at tillægge reglerne om borgernes adgang til at overvære forhandlingerne i folketinget og i retssalene og om pressens adgang til at referere disse forhandlinger en praktisk værdi.

Når det drejer sig om de administrative myndigheder, er forholdet derimod det, at arbejdsgangen i meget vidt omfang er skriftlig. Som undtagelser herfra kan nævnes den sagsbehandling, som foregår i kommunalbestyrelsesmøder og i de styrende organer inden for de højere uddannelsesinstitutioner, og som er undergivet et tillempet princip om mødeoffentlighed.

Den skriftlige administrative arbejdsgang må formodes at have været en medvirkende årsag til, at spørgsmålet om offentlighed i forvaltningen ikke synes at have trængt sig på i det første århundrede efter indførelsen af den demokratiske statsform i Danmark.

Men fra omkring midten af det 20. århundrede begyndte man at tale om behovet for et offentlighedsprincip også her, og resultatet blev, at borgerne gradvis fik en udvidet adgang til indseende med forvaltningens virksomhed, nemlig først med en såkaldt parts-offentlighedslov i 1964 og senere med gennemførelse af en egentlig lov om offentlighed i forvaltningen, som trådte i kraft den 1. januar 1971.

Det herved gennemførte princip om offentlighed i forvaltningen adskiller sig fra de ovenfor omtalte offentlighedsprincipper derved, at det ikke giver nogen adgang til at overvære administrative myndigheders møder og derfor heller ikke nogen adgang til at referere¹, hvad der er passeret på sådanne møder. Der er derimod tale om en adgang til aktindsigt, idet loven med visse undtagelser giver enhver borger adgang til at kræve at blive gjort bekendt med dokumenter i sager, der er eller har været under behandling i den offentlige forvaltning.

De hensyn, der taler for en almindelig adgang til aktindsigt i administrative sager, er næsten helt identiske med dem, der har motiveret reglerne om offentlighed i retsplejen. Det fremhæves, at borgerne bør have størst mulig adgang til at følge med i og dermed føre kontrol med, at alt går rigtigt til under forvaltningens udførelse af dens opgaver. Det gøres endvidere gældende, at indførelsen af en offentlighedsordning er egnet til at underbygge og forøge tilliden til forvaltningen, og at der for forvaltningens tjenestemænd vil ligge en ansporende virkning i udsigten til offentlig kritik. Sammenfattende kan det siges, at den offentlige forvaltning er en samfundsfunktion, der angår alle samfundets medlemmer, og da det er befolkningen, som gennem valg eller på anden måde har den afgørende magt i statens og kommunernes styre, bør befolkningen i størst mulig udstrækning have kendskab til, hvad der foregår inden

for dette styre, og mulighed for at diskutere og tage stilling til offentlige anliggender, (se: betænkning 325/1963 om offentlighed i forvaltningen, s. 42 ff).

3.2. Informationsvirksomhed.

For de administrative myndigheder, som har til opgave at fore lovgivningsmagts beslutninger ud i livet, strækker offentlighedsprincippet ikke **til**, når det gælder at give borgerne kendskab til nye love og andre generelle retsfor skrifter.

Ganske vist skal alle love, anordninger og bekendtgørelser offentliggøres i Lovtidende, og først fra offentliggørelsens tidspunkt kan en lov håndhæves af myndighederne og forpligtede borgere. En borger, som efter dette tidspunkt overtræder en lovbestemmelse, kan ikke undskylde sig med ukendskab til denne. **Ignorantia jure semper nocet** - ukendskab til loven skader altid - er et fastslået princip i dansk ret. Man kan også sige det på den måde, at offentliggørelsen i Lovtidende skaber en uafkræftelig formodning for, at borgeren har fået kendskab til loven.

Men i et moderne kompliceret samfund, hvor myndighederne griber stedse mere ind i den enkelte borgers liv, hvor lovgivningsarbejdet år for år accelererer med vældig hast, og hvor det offentlige lægger stedse flere byrder over på borgerne, bygger man her på forudsætninger, som ikke holder stik. Det er en illusion at gå ud fra, at borgerne har det kendskab til lovgivningen, som er grundlaget for deres forpligtelse til at overholde den, og det er ligeledes en illusion at gå ud fra, at borgerne gennem det lovfæstede kundgørelsessystem får kendskab til alle det offentlige serviceydelser.

Man kunne her stille det spørgsmål, om ikke pressen gennem sin omtale af lovforslag og vedtagne love spreder den fornødne viden i befolkningen. Men der er flere grunde til, at denne forudsætning heller ikke holder stik. I forreste række må vel nævnes dette,

at pressen ofte vil vise større interesse for den politiske behandling i folketinget af et lovforslag end for at gengive alle enkeltheder i den vedtagne lov. En anden vigtig ting er, at pressens interesse i meget stor udstrækning vil være koncentreret omkring nye lovforslag medens der hyppigt vil være behov for at orientere offentligheden også om ældre, endnu gældende lovbestemmelser, som pålægger borgerne pligter eller giver dem rettigheder.

Alene forvaltningens pligt til at føre lovgivningsmagtens beslutninger ud i livet skaber således en nødvendighed for en informationsvirksomhed fra de administrative myndigheders side. Men denne nødvendighed skal også ses i et videre perspektiv. Som omtalt ovenfor giver princippet om offentlighed i forvaltningen en adgang til aktindsigt, og da dette også indebærer en adgang for pressen til at referere sager, der ikke er omfattet af lovens undtagelsesbestemmelser, vil der herigennem tilflyde offentligheden en vis mængde oplysninger om forvaltningens virksomhed. Men den form for information, som borgerne får ad denne vej, kan ikke alene tilgodese de hensyn, der har motiveret offentlighedsprincippet. Skal borgerne have tillid til forvaltningens arbejde, og skal deres aktive interesse for politiske og administrative anliggender styrkes, må der også udsendes information på myndighedens eget initiativ. En sådan information må også tage sigte på at bortfjerne misforståelse og forældede forestillinger om forvaltningens arbejde.

Der foreligger en omfangsrig litteratur om det i nærværende afsnit behandlede emne. Der kan navnlig være grund til at henvise til Olaf Johansen, "Rationalisering af statsadministrationen" (København 1971) s. 55 ff, den svenske betænkning om "Vidgad samhällsinformation" (SOU 1964:48), den norske "Statens informasjons-tjeneste" (Innstilling fra informasjonsutvalget Oslo 1962) samt det store canadiske værk "To Know and Be Known - The Report of the Task Force on Government Information I—II" (Ottawa 1969).

3.3. Information gennem massemedierne.

Når man ønsker, at en given information skal nå ud til hele befolkningen eller i hvert fald en stor del af denne, må man næsten undtagelsesfrit lade den gå gennem massemedierne, der her bruges som en samlet betegnelse for den trykte presse og radio-tv (æter medierne). Hvor ordet pressen bruges i denne betænkning uden nogen begrænsende tilføjelse (dagspressen, den trykte presse, den periodiske presse), er det synonymt med ordet massemedierne.

I sjældne tilfælde har man valgt at lade et budskab gå ud til borgerne uden om massemedierne, dvs. ved direkte postomdeling til alle husstande. Som et eksempel på denne sjældent anvendte fremgangsmåde kan nævnes udsendelsen af et sæt såkaldte "jordlove" forud for en folkeafstemning om de samme love i 1963.

Nødvendigheden af at informationen normalt skal gå gennem massemedierne, skaber en række praktiske problemer, som bedst lader sig belyse med udgangspunkt i en meget simpel kommunikationsmodel.

Et vigtigt problem opstår deraf, at afsenderen bygger på visse forudsætninger, når han afsender sit budskab. Blandt de vigtigste vil ofte være hans indgående kendskab til sagen og hans ønske om, at modtageren får et ligeså godt kendskab, hvilket igen motiverer et ønske om, at budskabet når frem i uændret skikkelse. I mange situationer vil det imidlertid være således, at formidleren modtager budskabet ud fra andre forudsætninger. Måske savner formidleren den baggrundsviden, som afsenderen sidder inde med, og måske har han - med rette eller med urette - den opfattelse, at man på for-

hånd skal indtage en kritisk holdning over for alt, som kommer fra den pågældende afsender. Også på mange andre punkter kan formidleren modtage budskabet ud fra andre forudsætninger end dem, der lå til grund for afsendelsen.

Når budskabet skal videresendes fra formidleren til modtagerne, ændrer billedet sig på ny. Til det just anførte kommer nu også de forudsætninger, som formidleren går ud fra, når han videresender et budskab: Det skal i formen være iøjnefaldende og læseværdigt, det nye i budskabet skal trækkes frem i indledningen, hele fremstillingen skal være kort og præcis og må måske derfor undvære mange af de nuancer og forbehold, som var væsentlige for afsenderen. Alt i alt vil formidleren ofte se det som sin opgave at få budskabet til at "ramme" flest mulige modtagere.

Ved modtagelsen skifter billedet igen karakter. Det store flertal af modtagere har slet ikke den interesse for sagen og dens detaljer, som var væsentlig for afsenderen. Budskabet modtages måske med ligegyldighed eller uvilje. I mange tilfælde vil budskabet kun blive læst delvist. Utvivlsomt vil mange modtageres kendskab til budskabet alene stamme fra den overskrift og måske den indledning, som formidleren har forsynet budskabet med.

Tyngden af de her skitserede problemer vil være forskellig ved forskellige former for informationsvirksomhed. Eller sagt på en anden måde: Ved én type informationsvirksomhed vil nogle af problemerne spille en mindre rolle, medens andre vil veje mere til. Det er derfor nødvendigt at give en kort skildring af de vigtigste former for informationsvirksomhed og beskrive deres fordele og ulemper. En sådan redegørelse er forudsætningen for, at en administrativ myndighed i den konkrete situation kan vælge den efter forholdene mest hensigtsmæssige form for viderebringelse af et budskab.

Blandt de værker som i særlig grad beskæftiger sig med kom-

inunikationsmodeller kan henvises til: Swen Windahl, "Kommunikationsmodeller" (Lund 1972) og K.Abrahamsson, "Samhälls-kommunikation" (Lund 1972)..

3.4. Information på myndighedens i og på pressens initiativ.

Set fra en myndigheds synspunkt kan en information være enten aktiv eller passiv. Den er aktiv, hvis myndigheden selv vælger at udsende et budskab og også selv vælger formen for udsendelsen, medens den er passiv, hvis myndigheden besvarer en forespørgsel fra pressen eller udleverer aktstykker til gennemsyn i henhold til offentlighedsloven. Terminologisk er det dog ikke ganske heldigt at opstille en sondring mellem aktiv og passiv information, idet den kan give anledning til misforståelser: Hvad der er aktiv information fra myndighedens side, er passiv information fra pressens side og omvendt.

Det vil derfor give større klarhed, hvis man opstiller en sondring mellem den information, der sker på myndighedens initiativ, og den, der sker på pressens initiativ.

Inden for den første gruppe må man atter skelne mellem den mere eller mindre lovbundne information og den, der sker på grundlag af myndighedens eget skøn. Man kan herefter opstille følgende liste over de former for information, der foregår på myndighedens initiativ:

Den lovbundne information:

Offentliggørelse i Lovtidende mm.

Andre lovpåbudte offentliggørelser (typisk pligtmæssig fremlæggelse af akter til offentligt gennemsyn).

Den ikke-lovbundne information:

1. Udsendelse af pressemeddelelser.
2. Afholdelse af pressemøder.
3. Annoncering.

4. Direkte kontakt.
5. Berigtigelser.
6. "Egne bidrag" (kronikker, læserbreve mv.)

Den informationsvirksomhed, hvortil pressen tager initiativet, vil typisk foregå i én af følgende former:

1. Telefoninterviews (eller blot telefoniske forespørgsler).
2. Personlige interviews.
3. Begæring om aktindsigt i henhold til offentlighedsloven.

Det må understreges, at både den aktive og den passive information i et vist omfang begrænses af den tavshedspligt, som påhviler enhver tjenestemand, og som i lov nr. 291 af 18. juni 1969 om stats-tjenestemænd § 10, stk. 2, har fået denne formulering: "Tjenestemanden skal iagttage tavshed med hensyn til de forhold, som han i medfør af sin stilling bliver bekendt med, og hvis hemmeligholdelse i følge sagens natur er påkrævet eller bliver ham foreskrevet. Tavshedspligten ophører ikke med hans udtræden af tjenesten".

Af litteraturen om tjenestemænds ^øtavshedspligt fremhæves:

Poul Andersen: Dansk forvaltningsret, 4. udgave 1963, s. 167 ff (specielt s. 179).

Borgerlig straffelov § 152, stk. 1 og 2.

Juristen 1971, s. 48.1. Tjenestemænds ytringsfrihed. Af professor, dr. jur. Ole Krarup.

Juristen 1971, s. 491. Et svar på professor Krarups indlæg. Af forhenværende socialminister, landsretssagfører Nathalie Lind MF.

Alf Ross: Dansk statsforfatningsret, 1960, s. 591 ff.

3.5. Styret og ikke-styret information.

Når en myndighed i en konkret situation skal finde frem til den mest hensigtsmæssige information, melder der sig en ny son-

dring, som er af betydning for myndighedens valg: Nogle af de ovenfor nævnte former kan betegnes som styret information, andre som ikke-styret information, medens enkelte ligger i et grænseområde mellem den styrede og den ikke-styrede information.

Man kunne mene, at den information, der foregår på pressens initiativ, må falde uden for en sådan sondring. Myndigheden er ikke selv herre over, hvilke sager pressen vil spørge til, eller over de spørgsmål, der vil blive stillet.

En sådan betragtningsmåde kan dog være egnet til at udviske vigtige realiteter. Forholdet er det, at når pressen spørger til en konkret sag, kommer vi - set med myndighedens øjne - ind i grænseområdet mellem styret og ikke-styret information. Jo mere klart og forståeligt man fra myndighedens side kan fremstille det faktiske sagsforhold over for journalisten, des større chance er der for en korrekt gengivelse af budskabet i pressen. Mange ukorrekte gengivelser af udtalelser fra kilder inden for offentlige myndigheder skyldes givetvis, at kilden i alt for høj grad er gået ud fra sine egne forudsætninger og har undladt at tage hensyn til formidlerens forudsætninger.

Når vi derefter ser på den informationsvirksomhed, som foregår på myndighedens initiativ, kan det være naturligt at knytte nogle korte kommentarer til hver enkelt form.

3.5.1. Lovtidende.

Offentliggørelse i Lovtidende mm. er naturligvis umiddelbart en styret information: den omfatter kun den pågældende lov eller bekendtgørelse, men til gengæld hele teksten. Men hvad der sker videre, må karakteriseres som en ikke-styret information: gengivelse i pressen af den pågældende tekst vil normalt ske i en forkortet og i hvert fald i en omskrevet form. Også dette understreger behovet for en informationsvirksomhed, der rækker videre end den lovpåbudte.

3.5.2. Pressemeddelelser.

Udsendelse af pressemeddelelser er en ikke-styret information, for en myndighed kan ikke forlange gengivelse i pressen af nogen meddelelse, ligeså lidt som den kan kræve gengivelse i uforandret skikkelse. Men i praksis må man her anlægge lignende synspunkter som foran med hensyn til svar på forespørgsler fra pressens side: Hvis myndigheden kan give pressemeddelelsen en sådan journalistisk form, som er den sædvanlige for de moderne massemedier, vil der være en stor chance for (måske uændret) gengivelse. Dette skal sammenholdes med, at myndigheden selv har valgt det emne, der omhandles i pressemeddelelsen. Der er derfor ikke tvivl om, at der her er tale om en i mange henseender velegnet informationsform, hvis værdi dog beror på den journalistiske sagkundskab, hvormed meddelelserne udformes.

3.5.3. Pressemøder.

Afholdelse af pressemøder ligger lineledes i grænseområdet. Fordelen ved et pressemøde er, at man her på én gang kan orientere repræsentanter for hele pressen. Man ved, at de får præcis det samme budskab, og at de har lejlighed til at høre alle de spørgsmål, som bliver stillet, og alle de svar, som gives derpå. Pressemødet er især velegnet, hvor eksempelvis en styrelses chef vil afgive en erklæring om et aktuelt anliggende og besvare de spørgsmål, som denne erklæring måtte give anledning til. Der er dog mangfoldige andre situationer, hvor formen vil vise sig mindre heldig - bl.a. fordi de moderne massemedier og herunder især dagspressen vil føle en forpligtelse til ikke at afvente pressemødet, når der er indkaldt til et sådant, men søge at "opdyrke" sagen og således komme først med det stof, der ellers først ville blive frigivet på mødet. Der er naturligvis intet odiøst i en sådan fremgangsmåde fra massemediernes side, men den kan i praksis være for-

bundet med den mindre heldige følgevirkning, at massemedi-erne søger deres informationer hos dubiøse kilder, fordi de egentligt sagkyndige i sagen føler sig forpligtet til ikke at udtale sig forud for pressemødet.

3.5.4. Annoncering.

Annoncering er den typiske form for styret information. Myndigheden har her fuldstændig sikkerhed for, at budskabet kommer frem i den ønskede form. I det moderne, komplicerede samfund er der et stort behov for, at det offentlige gennem annoncering orienterer borgerne om deres rettigheder og forpligtelser. Annonceringens svaghed er den deraf følgende økonomiske belastning af myndighedens budget og - som en konsekvens heraf - en tendens til at stramme budskabet så meget, at forbehold og nuancer af væsentlig betydning går tabt. I mange tilfælde er annoncering den eneste praktisk mulige fremgangsmåde for myndigheden. Det gælder eksempelvis ved opslag af ledige stillinger og ved indhentning af købstilbud forud for salg af offentlige bygninger. Se i øvrigt betænkning 641/1972 om det offentliges annoncering i dagspressen, og den svenske betænkning "Kungörelse - annonsering" (SOU 1969:7).

3.5.5. Direkte kontakt.

Ved direkte kontakt forstås dette, at en myndighed henvender sig til et enkelt af massemediernes eller til en enkelt journalist for på denne måde at få et budskab igennem. Om kravene til myndighedens fremstilling af sagen gælder det samme, som er anført ovenfor med hensyn til telefoninterviews og andre svar på forespørgsler fra pressens side. Med det må understreges, at det i mange tilfælde vil være odiøst at rette henvendelse til en bestemt journalist eller avis, fordi dette kan være udtryk for en forskelsbehandling, som stemmer dårligt med det almindelige princip om lighed i forvaltningen.

Hvis dor ligger usaglige bevæggrunde bag en sådan direkte henvendelse, ville der ligefrem kunne være tale om magtfordrejning.

Men der er i hvert fald to situationer, hvor den direkte kontakt må betegnes som en velegnet informationsform. Den ene situation foreligger, hvor f.eks. en avis har givet en fremstilling af en sag, som efter den kompetende myndigheds opfattelse er ukorrekt, og hvor man derfor gerne vil have offentliggjort en korrektion, uden at man dog vil kræve offentliggørelse af en formel berigtigelse. Den anden situation kan opstå, hvis det er magtpåliggende for myndigheden hurtigt at få en meddelelse ud til offentligheden. Myndigheden kan da gå den vej at rette direkte henvendelse til Ritzaus Bureau med anmodning om en sådan udsendelse.

Men det skal endnu en gang understreges, at myndigheden ikke kan kræve en sådan offentliggørelse. Bureauet må selv skønne over, om meddelelsen har en sådan betydning, at den bør udsendes til redaktionerne, og disse afgør selv, om de ønsker at offentliggøre den. Både bureauet og den enkelte redaktion har kompetence til at bestemme, om en eventuel offentliggørelse skal ske i en ændret form.

3.5.6. Berigtigelser.

m

berigtigelser kan karakteriseres som en særlig form for styret information. Offentliggørelse af en berigtigelse betyder, at et budskab kommer frem til modtagerne netop i den af afsenderen ønskede form. Og denne form for styret information er ikke som annoncering forbundet med økonomiske byrder for afsenderen. Til gengæld kan en berigtigelse kun kræves offentliggjort, når ganske bestemte betingelser er opfyldt. Reglerne herom findes i §§ 9 og 10 i lov nr. 147 af 13. april 1938 om pressens brug (so bilag I) og går i store træk ud på følgende:

Hvis et periodisk skrift har bragt en meddelelse, som er eg-

net til at påføre den, hvem meddelelsen angår, on ikke uvæsentlig skade i økonomisk henseende eller i offentlighedens omdømme, kan den pågældende kræve, at redaktøren uden vederlag bringer en berigtigelse. Dette gælder dog kun, såfremt meddelelsen er af faktisk karakter; bladets subjektive meninger, politiske vurderinger, kunstkritik o.lign. falder uden for berigtigelsespligten. Endvidere skal det bemærkes, at presselovens berigtigelsesparagraffer kun omfatter periodiske skrifter, der udkommer mindst én gang månedlig.

Berigtigelsen skal komme fra den person, , hvem meddelelsen er egnet til at skade. Ikke blot enkeltpersoner, men også kollektive enheder, herunder selskaber og politiske partier samt offentlige myndigheder kan kræve berigtigelse. Denne skal affattes af klageren selv eller af en befuldmægtiget for klageren. Der er altså ikke hjemmel til at kræve, at redaktøren selv formulerer en berigtigelse i bladet.

Berigtigelsen skal begæres optaget snarest muligt og i hvert fald inden en måned efter offentliggørelsen af den pågældende meddelelse. Den skal indskrænke sig til en gengivelse af faktiske forhold, må intet retsstridigt indeholde og ikke give tredjemand ret til at kræve en berigtigelse optaget i skriftet.

Når lovens betingelser er opfyldt, har redaktøren pligt til at bringe berigtigelsen uforandret. Den skal offentliggøres med samme typer som skriftets almindelige tekst og på et så fremtrædende sted, som det efter omstændighederne med rimelighed kan fordres. En berigtigelse skal optages i det første eller for dagblades vedkommende senest i det andet nummer, som udkommer, efter at optagelsen er forlangt. Hvis redaktøren mener, at han ikke er forpligtet til at efterkomme en begæring om berigtigelse, skal han straks give klageren meddelelse herom. Klageren kan indbringe afslaget

for berigtigelsesnævnet, der består af en højesteretsdommer som formand og to repræsentanter for pressen. Alle tre medlemmer udnævnes af justitsministeren. En videre adgang til at kræve offentliggørelse af en berigtigelse findes i de af Danske Dagblades Fællesrepræsentation vedtagne presseetiske regler, som er optrykt i bilag 2. Det hedder heri:

"Berigtigelse af forkerte oplysninger skal straks finde sted, når begæring herom fremsættes af nogen deri interesseret person eller myndighed. Berigtigelse skal endvidere finde sted på bladets eget initiativ, hvis og så snart bladet selv bliver opmærksom på fejl af betydning i de bragte meddelelser. Uafhængigt af disse regler skal på forlangende presselovens almindelige bestemmelser om berigtigelse bringes i anvendelse."

De presseetiske regler gælder i følge deres ordlyd kun for dagbladenes kriminalreportage, men mange af de deri nedfældede principper gælder som uskrevne etiske normer på andre stofområder. Klager over påståede overtrædelser af reglerne kan indgives til Dansk Pressenævn, i hvis statutter det bl.a. hedder:

"Pressenævnets virksomhed er baseret på de af dagspressens organisationer godkendte regler for god presseskik ved omtale af straffesager og de til reglerne knyttede udtalelser af presseetisk karakter samt uden for den egentlige kriminalreportage i det omfang, reglerne herom tilsigter at beskytte mod alvorlig krænkelse Pressenævnet træder i funktion, når der fra enkeltpersoner eller institutioner indsendes klager over, at et dagblad i omtalen af en sag ikke har handlet i overensstemmelse med reglerne for god presseskik . . . Når nævnet afsiger en kendelse, tilstilles den parterne, og det indklagede blad er forpligtet til at offentliggøre kendelsen uden efterskrift." Den fuldstændige ordlyd af pressenævnets

statutter gengives i bilag 3.

3.5.7. Egne bidrag.

De moderne massemedier giver rige muligheder for, at tje- nestemænd og andre medarbejdere inden for de offentlige myndig- heder kan publicere faktiske oplysninger og mere personlige syns- punkter og derved give større eller mindre dele af befolkningen korrekt orientering, udrydde misforståelser, korrigere forkerte oplysninger fremsat fra anden side og tilbagevise kritik, der er fremsat på uholdbart eller usagligt grundlag. De muligheder, man her kan benyttet sig af, er navnlig radioforedrag samt kronikker og læserbreve.

3.5.8. Informationsmedarbejdere.

I mange lande er det almindeligt, at større styrelser inden for den offentlige forvaltning ansætter medarbejdere med journalistiske kvalifikationer til at varetage styrelsens eksterne og hyppigt også den interne informationsvirksomhed. Se f.eks. bilag 4. Ordningen kendes også her i landet, hvor Danmarks Radio er et eksempel på en stor offentlig virksomhed, der har etableret en omfattende in- formationstjeneste .

For en offentlig forvaltningsmyndighed har en sådan ordning mange og åbenlyse fordele. En journalistisk uddannet medarbejder, der tillige er fortrolig med arbejdet inden for den pågældende myn- dighed, vil være velegnet til at varetage store dele af den informa- tionsvirksomhed, der er beskrevet ovenfor. En sådan medarbej- ders naturlige arbejdsområde vil være udarbejdelse af myndighe- dens egne publikationer såsom årsskrifter o.lign. , udsendelse af pressemeddelelser, tilrettelæggelse af pressemøder, udarbejdel- se af annoncer eller forhandling med reklamebureauer herom, di-

rette henvendelse til et af massemedierne for at få berigtiget fejlagtige oplysninger og vejledning for ledelsen i spørgsmål vedrørende forholdet til offentligheden.

Der kendes fra udlandet eksempler på, at en sådan informationsmedarbejders funktionsområder ikke alene omfatter den information, der foregår på myndighedens initiativ, men at han også er den eneste inden for den pågældende myndighed, som må svare på telefoniske forespørgsler og andre henvendelser fra pressen. Der er næppe tvivl om, at en informationsmedarbejder i mange tilfælde kan give tilfredsstillende svar til en journalist, men det er ikke anbefalelsesværdigt, at henvendelser kun må rettes til denne medarbejder. Det vil være uheldigt, hvis man ad denne vej forsøger at afskære pressens medarbejdere fra den mulighed at indhente udtalelser hos de embedsmænd inden for styrelsen, som må anses for de mest sagkyndige på området, eller som en journalist af en anden grund ønsker at få kontakt med. Ansættelse af informationsmedarbejdere i danske offentlige myndigheder har, såvidt det har kunnet oplyses, ikke medført nogen begrænsning i pressens adgang til selv at søge kontakt med kilderne inden for den offentlige forvaltning.

4. Kriminalforsorgens særlige informationsproblemer.

4.1. Kriminalforsorgen og offentlighedsprincippet.

Kriminalforsorgens primære opgave er at varetage fuldbyrdelse af straffedomme. Den omstændighed, at denne opgave er et led i den offentlige strafferetspleje kunne indicere, at netop denne gren af den offentlige forvaltning må udøve sit arbejde i offentlighedens projektørlys. I modsat retning trækker dog vægtige hensyn, blandt hvilke man i første række kan nævne diskretionshensynet over for de indsatte og i nogen grad også et sikkerhedshensyn.

Disse hensyn tillægges en så betydelig vægt, at loven om offentlighed i forvaltningen kun giver en ret beskeden adgang til aktindsigt i sager, der er eller har været til behandling under kriminalforsorgen. Allerede lovens § 2, stk. 1, nr. 1, fører til dette resultat ved at udelukke aktindsigt vedrørende dokumenter, der indeholder oplysning om enkeltpersoners personlige og økonomiske forhold, men her til kommer yderligere, at lovens § 6 i den nuværende affattelse generelt udelukker aktindsigt i sager inden for strafferetsplejen. Der kan dog i et vist omfang meddeles tilladelse til aktindsigt i kriminalforsorgens sager i medfør af lovens kapitel 2 om partsoffentlighed, men dette er uden betydning for det i nærværende betænkning behandlede emne, der alene omfatter forholdet mellem kriminalforsorgen på den ene side og pressen og borgerne på den anden. Om de gældende retningslinier for kriminalforsorgen se bilag 5.

De ovenfor nævnte hensyn medfører også den begrænsning i pressens informationsarbejde, at der ikke kan gives helt fri adgang for journalister til i reportageøjemed at besøge kriminalforsorgens institutioner. Om reglerne for offentlighedens adgang til kriminalforsorgens anstalter se bilag 6. De indsatte har et naturligt

krav på, at de ikke mod deres vilje kan udsættes for at blive beskuet af udenforstående, ligesom det må bero på deres egen afgørelse, om de ønsker at udtale sig til mennesker, der ikke har nogen funktionsmæssig tilknytning til kriminalforsorgen.

Trods disse hensyn gælder det dog for kriminalforsorgen i samme grad som for alle andre grene af den offentlige forvaltning, at åbenhed over for offentligheden er en væsentlig forudsætning for befolkningens viden om og dermed forståelse for og tillid til kriminalforsorgens virke. Dette sammenholdt med de begrænsede muligheder for anvendelse af offentlighedsloven understreger stærkt betydningen af en effektiv informationsvirksomhed på dette område. I det følgende fremdrages en række argumenter til støtte for de her anførte synspunkter.

4.2. Offentlighedens holdning til straffuldbyrdelse.

For en presse, hvis vigtigste formål det er at holde sine læsere orienteret om døgnets begivenheder, at belyse baggrunden for disse og at kommentere dem, kommer nyhedskravet naturligt til at indtage en central placering. Derfor vil den også, når den behandler emner vedrørende fuldbyrdelse af straffedomme, i særlig grad have opmærksomheden henledt på den nyhedsprægede del af dette stof. Herved kommer begivenheder som rømning fra fængsler, arbejdsnedlæggelse blandt indsatte og andre markante udtryk for protester til at spille en ganske væsentlig rolle.

Ønsker man at skabe og stimulere en forståelse i befolkningen for kriminalforsorgens almindelige arbejde, der som et af sine væsentligste formål har at genindpasse klienterne i normalsamfundet, må man sigte mod at orientere borgerne på et bredere grundlag. Ensidedig nyhedspræget information har på dette område særligt uheldige virkninger, idet rigelige og måske forkerte oplys-

ninger om f.eks. kriminalitet begået under orlov, flugt, strejke i anstalterne osv. er medvirkende til uberettiget at fremkalde frygt og modvilje mod liberalisering og næring af repressive standpunkter og kan herigennem vanskeliggøre klienternes genindpasning i samfundet.

En manglende indsigt i kriminalforsorgens arbejde kan også være med til at skabe eller give næring til modvilje mod en forvaltningsgren, der i dele af befolkningen i forvejen ikke er populær.

Der kan også være grund til at pege på den omstændighed, at de fleste mennesker kun har fået et flygtigt kendskab til straf fuldbyrdelse gennem deres skolegang, medens de uden en effektiv information fra kriminalforsorgens side ikke har mulighed for sidenhen at følge med i den hastige udvikling på et område, der i nutiden er præget af reformbestrebelse og gennemførelse af nye principper.

4.3. Pressen og opinionsdannelsen.

I et demokratisk samfund, der bygger på menings- og yttringsfriheden som en afgørende forudsætning, har massemedierne en dobbelt funktion i forbindelse med at formidle information imellem de offentlige myndigheder og borgerne: Foruden at informere læsere, lyttere og seere om offentlige anliggender bringer de også uddybende baggrundorientering samt kommentarer og kritik. Som følge heraf har massemedierne en meget betydelig indflydelse på opinionsdannelsen i samfundet.

Også set fra kriminalforsorgens synspunkt må denne del af massemediernes informative virksomhed anses for overordentlig værdifuld, fordi den vedligeholder en offentlig debat og derved stimulerer interessen for denne del af den offentlige forvaltning. En

sådan debat bringer også ofte nye synspunkter [rem og kan i det hele modvirke en stivnen i traditionelle arbejdsformer. Men det er af den største vigtighed, at den offentlige debat bygger på et korrekt grundlag, idet den, hvis den udgår fra urigtige forudsætninger, vil være nytteløs og i alvorligere tilfælde skadelig.

Det her sagte rummer en kraftig argumentation for en effektiv informationsvirksomhed fra kriminalforsorgens side. Forkerte meddelelser i pressen om faktiske begivenheder i kriminalforsorgens institutioner har ikke blot en umiddelbar skadevirkning ved at give offentligheden forkerte forestillinger om det påserede, men kan også som refleksvirkning medføre det uheldige, at efterfølgende kommentarer har et urigtigt udgangspunkt og dermed kommer til at bygge på et forkert grundlag.

Der ligger heri en stærk tilskyndelse til at udbygge kriminalforsorgens informationsvirksomhed på en sådan måde, at korrekte oplysninger om begivenheder af væsentlig betydning altid hurtigt kan nå ud til pressen, og at denne på sin side altid kan få hurtig kontakt med velinformede kilder inden for kriminalforsorgen, når en sag ønskes belyst. Denne del af informationsvirksomheden sigter på, hvad man kan kalde den aktuelle orientering af offentligheden, og den må suppleres med en mere løbende orientering om udviklingen inden for kriminalforsorgen. Det er vigtigt, at dennes publikationer, navnlig årsberetningen, udsendes til redaktionerne, således at de medarbejdere, der i særlig grad beskæftiger sig med kriminalforsorgen, altid har det fornødne håndbogsmateriale inden for rækkevidde; se nærmere herom nedenfor under 5.1.

Stor betydning har det også, at forsorgen i det seneste år har givet journalister adgang til at besøge både åbne og lukkede fængs-

lor i så stort et omfang, som dette overhovedet er muligt inden for de rammer, som sættes af de ovenfor under 4.1. nævnte hensyn. Det skal i denne forbindelse fremhæves, at interessen for kriminalforsorgens arbejde kan styrkes gennem det samarbejde, der er blevet etableret med Danmarks Journalisthøjskole, hvor det er ønskeligt, at problemkredsen omkring fuldbyrdelse af strafdomme indgår både i grunduddannelsen og i efteruddannelsen af journalister.

Endelig må det fremhæves som noget meget væsentligt, at jo mere befolkningen som helhed inddrages i kriminalforsorgens arbejde, des bedre vil den også blive orienteret om dette arbejde. Det kan ske på den måde, at mennesker uden for kriminalforsorgens fastansatte personale på frivillig basis deltager i tilsynsarbejde mm. Det kan også ske gennem en forbedring af mulighederne for, at befolkningen kan aflægge besøg på kriminalforsorgens institutioner, overvære film og foredrag om kriminalforsorgens arbejde og eventuelt få kontakt med de indsatte. Set under denne synsvinkel bliver befolkningens inddragelse i arbejdet en betydningsfuld informationskanal.

Ikke blot i Danmark er man opmærksom på det forhold, at kriminalforsorgens informationsproblemer er af en særlig karakter.

I 1972 afholdtes møder i Europarådets subkomité nr. XXVII, hvor medlemslandene præsenterede nationale oplæg vedrørende alternativ frihedsstraf. I flere af bidragene er det understreget, at et af de mest alvorlige problemer i udviklingen af nye og friere programmer til behandling af kriminelle er at sikre samfundets engagement og deltagelse i arbejdet. I U.S.A.'s bidrag nævnes det, at lovende programmer, som f.eks. half-way-houses alt for ofte er gået i vasken, alene fordi samfundet ikke var forberedt på at tolerere dem.

I forbindelse med kriminalretsreformen i Vesttyskland i 1969 gjorde man sig store anstrengelser for at informere offentligheden om indholdet af og målet med disse nye reformer. Offentligheden

viste megen interesse for sagen, og der var stor efterspørgsel efter informativt materiale.

Også i den svenske betænkning om kriminalvård (SOU 1972:64) gøres der opmærksom på dette problem. På side 17 hedder det således: "Genom informationsverksamhet och öppna arbetsformer bör kriminalvården dessutom söka öka allmenhetens förståelse för de straffades problem och därigenom minska deras sociale isolering". På side 237 uddybes det nærmere, hvorledes denne informationsvirksomhed kan finde sted. Bl.a. foreslår man, at kriminalforsorgsmedarbejderne medvirker i skolerne med information om kriminalforsorgens opgaver og virksomhed. Med henblik på den eksterne information i øvrigt foreslår man nogle eksperter ansat i kriminalvårdsstyrelsen. Man foreslår også visse foranstaltninger for at forbedre informationen til personalet og til de indsatte og med henblik på information og uddannelse af tilsynsførende. Se i øvrigt bilag 4.

5. Kriminalforsorgens hidtidige informationsvirksomhed.

5.1. Årsberetningen.

I de senere år har der udfoldet sig en livlig både intern og ekstern informationsvirksomhed under direktoratet for kriminalforsorgen. Blandt de mange forskellige udslag af denne virksomhed kan der være grund til i første række at pege på direktoratets årsskrift, der indtil omlægningen i 1973 bar navnet "Fængselsvæsenet", og som i fremtiden vil udkomme som kriminalforsorgens årsberetning.

En af de første opgaver, som blev pålagt den i 1970 nedsatte beretnings- og statistikgruppe, var at fremkomme med forslag til en omlægning og modernisering af årsskriftet og i fortsættelse heraf at redigere årsberetningen - en opgave, som det siden den 4. marts 1974 har påhvilet informationsgruppen at løse. Ved arbejdets påbegyndelse i 1970 trængte navnlig to problemer sig på. Det ene var forbundet med den omstændighed, at indsamlingen af alle fornødne oplysninger til årsberetningen var meget tidskrævende, og at en række - navnlig statistiske - oplysninger først lod sig fremskaffe meget lang tid efter årets udløb. Som følge heraf udkom årsskriftet med så stor forsinkelse - flere år efter beretningsåret - at det ikke kunne påkalde nogen synderlig interesse hos pressen. Det andet problem lå deri, at årsberetningen i den hidtidige form kun havde sigtet mod én målgruppe, nemlig det under direktoratet og de forskellige anstalter ansatte personale. Såvel årsberetningens sprog som dens udstyr gjorde det lidet tillokkende for mennesker uden specielt forhåndskendskab til arbejdet inden for fængselsvæsenet at ofre tid på at sætte sig nærmere ind i årsberetningens indhold. Det kan derfor ikke undre, at årsberetningen, hvis betydning i den interne information var utvivlsom, kun havde beskeden værdi som led

i den eksterne information,

På disse områder er der sket væsentlige fremskridt. Årsberetningen for 1970 blev den første, som udkom i den ny skikkelse, og det tidsmæssige problem søges løst ved at lade både 1971- og 1972-beretningen udkomme i løbet af året 1974. Samme år udkommer beretningen for 1973, og for de kommende årsberetningers vedkommende stiler man mod offentliggørelse ca et halvt år efter udløbet af beretningsåret.

I sin ny skikkelse indeholder årsberetningen en a jourført fortegnelse over kriminalforsorgens adresser og telefonnumre, et overskueligt afsnit om fængselsvæsenets organisation og en samlet oversigt over udviklingen inden for fængselsvæsenet/kriminalforsorgen i beretningsåret. Efter disse afsnit, der kan påregne en mere almen interesse, følger en række oplysninger, som må antages i det væsentlige at være af interesse for de til kriminalforsorgen knyttede mennesker: forsorgens udgifter, tilgang og afgang blandt personalet og dets aldersmæssige fordeling, virksomheden på kriminalforsorgens personaleskole niv. Videre et stort afsnit om de enkelte institutioner og endelig et tabelafsnit med statistiske oplysninger. Årsberetningen indeholder også artikler om aktuelle mener.

Sigtet med denne omlægning og modernisering er at gøre årsberetningen til en nyttig håndbog for alle, der beskæftiger sig med straffuldbyrdelse. Når man ser på kriminalforsorgens forhold til massemedierne, skulle årsberetningens værdi ligge deri, at den ikke blot giver journalisterne en aktuel orientering om det seneste års udvikling, men at den også kan virke som en håndbog, ved hjælp af hvilken de hurtigt kan finde frem til de kilder, de ønsker at komme i kontakt med og til oplysninger, der kan være nyttige som baggrundsstof.

Som en naturlig konsekvens heraf sendes årsberetningen til

samtlige dagblades redaktioner og til radio-tv. Endvidere sendes den til en række biblioteker og uddannelsesinstitutioner.

5.2. Andre skrifter om kriminalforsorgen.

Direktoratet forberedet for tiden udgivelsen af en bredere fremstilling af kriminalforsorgens virke. Denne bog, der skal udkomme på både dansk, engelsk og tysk, vil delvis afløse den i 1971 udgivne "The Penal System of Denmark" og den af Dansk forsorgsselskab i 1971 udgivne "Probation and Parole in Denmark". Begge disse skrifter er forældede - bl.a. på grund af sammenlægningen af direktoratet for fængselsvæsenet og Dansk forsorgsselskab og planlægningen af sanktionssystemet.

I den løbende informationsvirksomhed spiller det en stor rolle, at der er en let adgang til at gøre sig bekendt med alle cirkulærer og principielle skrivelser vedrørende kriminalforsorgen. Aktstykker af denne karakter samles for hvert kalenderår i en publikation, der hidtil er blevet udgivet under titlen "Bestemmelser vedrørende fængselsvæsenet i Danmark". I fremtiden vil disse bestemmelser blive samlet i et løbsbladssystem, som er egnet til at lette overskueligheden og udskillelsen af dødt stof. Samlingen, der er uundværlig i den interne kommunikation, sendes til en kreds af særligt interesserede journalister og til nogle uddannelsesinstitutioner og biblioteker.

5.3. Personaleinformation.

Personaleinformation sker - ud over i tjenstlige skrivelser - i "Kriminalforsorgen", der er informations- og debatblad for hele kriminalforsorgens personale, også de ca. 1.000 honorarlønnede tilsynsførende. Det tilstræbes at udsende bladet fire gange årligt, og der foregår for tiden overvejelser om at aktualisere indholdet både med hensyn til rent informativt stof og med hensyn til debat-

indlæg. "Kriminalforsorgen" sendes til særligt interesserede journalister.

Personaleinformationen sker også ved udsendelse af mødereferater dels fra de lokale samarbejdsudvalg og det centrale samarbejdsudvalg, dels mødereferater fra udvalg og arbejdsgrupper.

På de fleste anstalter udgives interne personaleblade. De fleste af disse blade er på 1-2 duplikerede sider og indeholder kortfattet information af tjenstlig karakter. Disse blade udgives som oftest ugentligt, idet dog Københavns fængsels personaleblad "Kort fortalt" udkommer som bogtrykt månedsskrift suppleret af et ugentligt informationsblad. De interne personaleblade sendes normalt ikke til pressen, men enkelte anstalter sender dog til lokale dagblade.

"Fængselsfunktionæren", er det månedlige tidsskrift for det uiformerede personales organisation Dansk fængselsforbund. Det indeholder både organisationsmeddelelser, vigtigere tjenstlige bestemmelser f.eks. om lønnings- og pensionsforhold samt debat om organisatoriske forhold og kriminalpolitiske emner. Bladet sendes til særligt interesserede journalister.

"Kriminalforsorgen, Månedssnyt" er medlemsblad for Kriminalforsorgsforeningen, der er organisation for fængselslærerne, forsorgsmedarbejderne og det administrative personale. Bladet udkommer månedligt og indeholder normalt kun organisationsstof.

5.4. Information til de indsatte.

Information fra direktoratet for kriminalforsorgen til de indsatte gives normalt kun i form af bestemmelser, der udleveres til de indsatte eller er tilgængelige for de indsatte. Herudover har direktoratet i enkelte tilfælde sendt svar på strejkekrav og andre kollektive klager direkte til de indsatte i den eller de berørte anstalter.

På flere anstalter udgiver de indsatte blade. Flere af bladene udkommer månedsvis. Nogle døg med uregelmæssige mellemrum, fordi man ikke kan samle den nødvendige redaktionelle stab.

Nogle af disse blade - f.eks. "Rebstigen", der udgives af de indsatte i statsfængslet i Horsens - har en relativ stor udbredelse både i og uden for kriminalforsorgen. Disse blade sendes ofte til interesserede journalister.

5.5. Andre former for information.

Forskningsgruppen under direktoratet for kriminalforsorgen har bl.a. til opgave at udgive forskningsrapporter om undersøgelser, der vedrører kriminalforsorgen, dels videnskabeligt arbejde udført af personer og institutter uden for kriminalforsorgen, dels undersøgelser iværksat eller gennemført af kriminalforsorgen. Når disse rapporter skønnes at have interesse for offentligheden sendes de til dagbladenes redaktioner og til radio og tv.

Udsendelse af pressemeldelser indtager efterhånden en central placering i informationsvirksomheden. Det har eksempelvis vist sig nyttigt at udsende dem som følgeskrivelser både til årsberetningen og til forskningsrapporter, idet de - hvis de på en klar og let læselig måde trækker de centrale ting frem - i vidt omfang finder vej til offentligheden gennem massemedierne.

Afholdelse af pressemøder har først for nylig vundet indpas i kriminalforsorgens informationsarbejde. De har været anvendt i enkelte tilfælde, hvor man f.eks. i forbindelse med nybyggeri eller ombygning har villet give pressens repræsentanter lejlighed til at beskue de nye lokaliteter, eller hvor der på en anstalt har meldt sig et akut behov for at orientere navnlig den lokale presse om baggrunden for aktuelle begivenheder. Af direktoratet blev denne form anvendt første gang i 1974 i forbindelse med en arbejdsned-

læggelse på statsfængslet i Vridsløselille.

Annoncering anvendes af kriminalforsorgen kun ved stilingsopslag samt ved licitation o.lign.

Direkte kontakt i betydningen, at kriminalforsorgen henvender sig til et enkelt af massemedierne eller til en enkelt journalist, er forekommet i enkelte tilfælde, særlig i forhold til fjernsynet og Ritzaus Bureau.

6. Gruppens overvejelser og forslag.

6.1. Problemstilling.

Offentlige myndigheders kommunikation med offentligheden gennem massemedierne rejser altid tre hovedspørgsmål: Hvilke typer af meddelelser ønsker myndigheden at sende ud, og hvilke oplysninger har pressen på offentlighedens vegne krav på at kunne indhente? Hvilke former for informationsvirksomhed er de mest velegnede for de enkelte meddelelsetyper ? Og: Hvordan skaber man den bedst mulige sikkerhed for, at en meddelelse komme frem i en for offentligheden let tilgængelig form, uden at det centrale budskab i den er blevet forvansket undervejs ?

Gruppen har anset det for vigtigt at besvare disse spørgsmål så udtømmende, som det findes muligt, med særligt henblik på kriminalforsorgens kommunikation med offentligheden. Af de rejste tre spørgsmål har gruppen taget sit udgangspunkt i det sidstnævnte, idet en tilfredsstillende løsning af hele den problematik, som dette spørgsmål indebærer, er en forudsætning for en god kontakt med offentligheden, uanset hvilken meddelelsetype, der er tale om, og hvilket informationsmiddel, man benytter.

6.2. Fra afsender til modtager.

Som omtalt ovenfor under 3.3. vil der altid være en risiko for, at et budskab, som sendes via massemedierne til en større offentlighed, vil nå frem til modtagerne i en væsentligt anden form end den, hvori budskabet blev afsendt. Der er her tale om et generelt problem, hvoraf en væsentlig del kan behandles under etiketten "Tjenestemænds forhold til massemedierne", (se Nordisk administrativt Tidsskrift 1970, s. 293 ff med referat af forhandlingerne på Nordisk Administrativt Forbunds 16. møde i

Stockholm den 19. - 21. august 1970). De vanskeligheder, der kan opstå i kommunikationsprocessen, lader sig måske bedst belyse, hvis man - i en forenklet form - opstiller en liste over de pligter, tjenestemanden skal opfylde under udførelsen af sit arbejde, og sammenholder den med en liste over de træk, som er karakteristiske for de moderne massemediers virksomhed.

A. Karakteristika for tjenestemanden arbejde.

1) Pligten til grundig sagsbehandling:

Kravet om tilbudsstående undersøgelser, om høring af parter eller af andre offentlige myndigheder og om udarbejdelse af sagligt holdbare præmisser som grundlag for en sags afgørelse må normalt gå forud for hurtighed.

2) Kompetence og passivitet:

Den offentlige forvaltnings tjenestemænd har kompetence til at behandle bestemte sager eller typer af sager. De har normalt ingen pligt til at orientere massemedierne og derigennem offentligheden om sager, de har fået til behandling, eller om afgørelser, de har truffet. De vil derfor ofte forholde sig passive i forholdet til en informationsvirksomhed.

3) Ønsket om at give et korrekt og udtømmende svar:

En forvaltningsmyndigheds svar til en iinsøger eller en klager skal være formuleret på en sådan måde, at der ikke kan opstå fortolkningstvivel og således, at det ikke kan anvendes som uberettiget præjudikat i lignende sager, der ikke er ganske analoge med den først afgjorte. Et sådant svar må derfor som regel indeholde en grundig fremstilling af sagen fra dens begyndelse og i fortsættelse heraf udførlige præmisser. I begge henseender kan det være nødvendigt for myndigheden

at indsætte forbehold og nuancer for at undgå risikoen for fejlfortolkning.

4) Tavshedspligten:

Forvaltningens tjenestemænd er underkastet en vidtrækkende tavshedspligt, der i tjenestemandsløven er formuleret sådan: "Tjenestemanden skal iagttage tavshed med hensyn til de forhold, som han i medfør af sin stilling bliver bekendt med, og hvis hemmeligholdelse i følge sagens natur er påkrævet eller bliver ham foreskrevet." En tilsvarende regel findes i de kommunale tjenestemandsvedtægter.

5) Loyalitetskravet:

Tjenestemandens pligt til at vise loyalitet over for sine overordnede og i sidste instans over for den pågældende minister, vil ofte gøre ham tilbageholdende med at udtale sig også om emner, der ikke omfattes af hans tavshedspligt.

6) Karrieresynspunktet:

En tjenestemand kan være utilbøjelig til at udtale sig offentligt af frygt for, at noget sådant vil mishage hans overordnede.

Hvad der her er sagt om tjenestemænd, gælder også for den del af personalet i den statslige og kommunale forvaltning, der er ansat på overenskomstvilkår.

13. Karakteristika for massemedierne.

1) Nyhedskravet:

En af dagspressens vigtigste opgaver er at holde offentligheden orienteret om aktuelle begivenheder, og nyhedsformidlingen i radio og tv har det samme formål. Et andet vigtigt formål for massemedierne er at give sagkyndige skildringer

af baggrunden for større begivenheder og at bringe kommenterende stof inden for politik, økonomi, kulturliv mm.

Nyheden vil stedse stå i forgrunden blandt pressens opgaver; det er den, der gives meddelelse om, det er den, hvis baggrund beskrives, og det er den, der kommenteres.

2) Kravet om hurtighed:

Dette har en nær sammenhæng med nyhedskravet. Når en nyhed indløber til en redaktion, vil der ofte være meget kort tid til at behandle den. Der er derfor kun begrænsede muligheder for at undersøge den og bearbejde den.

3) Kravet om knaphed i fremstillingen:

De moderne massemedier kræver, at enhver nyhed behandles i en kort og præcis fremstilling. Både for et dagblad og for radioavis og tv-avis gælder det, at der på en begrænset plads, respektive inden for en begrænset tid, skal bringes mange enheder.

Dette skyldes flere forskellige ting, hvoriblandt man som de vigtigste kan nævne det vældige udbud af nyheder og den moderne læsers, lytters og seers ønske om at få disse præsenteret i en let tilgængelige form .

4) Læserens trang til det iøjnefaldende:

Skal man fange et stort antal læsers opmærksomhed, vil det ofte være nødvendigt at bringe nyhederne i stor opsætning og med meget iøjnefaldende overskrifter (rubrikker). Både overskrift og indledning skal bygge på det helt aktuelle eller måske endda den "sensationelle" i den pågældende artikel.

5) Massemediernes konkurrenceforhold:

For et demokratisk samfund med en forfatningssikret pressefrihed - jfr. den danske grundlovs § 77 - er det af stor betydning, at der findes en flerhed af aviser. En monopolisering af

meningsdannelsen kan betyde en trussel imod demokratiet. Selv om de seneste årtier har kunnet opvise kraftige koncentrationstendenser inden for den danske dagspresse - antallet af selvstændige dagblade er siden 1945 faldet med mere end 50 procent - er der dog stadig et stort antal selvstændige aviser tilbage. De lever til dels i et indbyrdes konkurrenceforhold, som kan påvirke stofvalg, opsætning mm. , og som også kan accentuere betydningen af de hensyn, der er nævnt ovenfor under 1.4.

Når man sammenholder de under A. nævnte karakteristika med dem, der er fremhævet under B. , vil man - trods opstillingens forenklede karakter - få et nogenlunde klart indtryk af de generelle problemer, der kan lægge hindringer i vejen for en effektiv informationsvirksomhed. Disse problemer kan kort ridses således op:

- a. En tjenestemand kan være uvillig til at udtale sig til pressen på grund af tavshedspligten, loyalitetshensynet eller karrieresynspunktet. Han kan være uvillig til selv at henvende sig til massemedierne, fordi noget sådant ikke omfattes af hans almindelige tjenstlige pligter.
- b. Hvis en styrelse ønsker en meddelelse publiceret gennem massemedierne uden at bringe den som annonce, kan den støde mod en barriere, hvis meddelelsen ikke har karakter af en nyhed og ikke er skrevet i en kort, journalistisk form.
- c. Både ved udsendelse af pressemeddelelser og under telefoniske og personlige interviews må tjenestemanden gøre sig klart, at jo mere forståeligt, enkelt og klart han kan fremstille sagen, des bedre mulighed er der for, at meddelelsen når frem til modtageren i den af afsenderen ønskede form. Hvis sagsfremstillingen er omstændelig, hvis tjenestemanden benytter et for udenforstående utilgængeligt klansprog, og hvis han ikke giver et klart svar på journalistens spørgs-

mål, må han både indstille sig på, at der kan opstå misforståelser hos formidleren, og at denne vil "oversætte" meddelelsen til et sprog, der forstås af en større læserkreds.

Under behandlingen af spørgsmålet om, hvordan disse problemer kan løses inden for kriminalforsorgens informationsvirksomhed, har gruppen besluttet at arbejde efter følgende systematik: Først opstilles en liste over de sagstyper, hvorom der kan eller skal videregives information til offentligheden (6.3.). Dernæst undersøges, hvilke informationskanaler der vil være de bedst egnede ved hver enkelt sagstype (6.4.)- Og endelig redegøres der for de krav, der må stilles til kriminalforsorgens informationer - både, når disse udgår på kriminalforsorgens initiativ, og når de gives som svar på henvendelser fra journalister; i denne sammenhæng behandles også spørgsmålet, om det vil være hensigtsmæssigt at ansætte en informationsmedarbejder eller oprette et informationskontor til varetagelse af dele af kriminalforsorgens informationsvirksomhed (6.5.).

6.3. Sagstyper.

Når man kaster et blik på kriminalforsorgens samlede virksomhed, vil man hurtigt se, at spørgsmålet om videregivelse af informationer til offentligheden navnlig opstår i forbindelse med følgende sagstyper:

1) Generelle regler.

Sådanne regler fastsættes normalt i bekendtgørelser, cirkulærer eller instrukser. I nogle tilfælde vil der kun være interesse i at offentliggøre reglernes indhold. I andre tilfælde vil det være formålstjenligt også at orientere offentligheden om den direkte begrundelse for nye regler; i atter andre tilfælde kan der blive spørgsmål om også at orientere om den mere langsigtede begrundelse - om man vil: den politik - der danner baggrunden for reglerne.

2) Daglig tilværelse.

De særlige opgaver, der påhviler kriminalforsorgen, gør det ønskeligt, at offentligheden har den videts mulige indsigt i den daglige tilværelse for de mennesker, der er anbragt under kriminalforsorgen (om begrundelsen for en udstrakt informationsvirksomhed om dette emne, se ovenfor under 4.4.). Der er tale om den daglige tilværelse både i fængsler, i den frie kriminalforsorgs institutioner og under fri kriminalforsorg i øvrigt. Emnet omfatter flere aspekter såsom: sikkerhed i anstalten, anstaltslivet, arbejdsdriften, forsorgens rolle, undervisning og fritid.

3) Enkeltstående begivenheder.

I ler kan der være tale om orientering af offentligheden om begivenheder af mere dramatisk karakter, f.eks. undvigelse; men der kan også være tale om indvielse af nye institutioner eller nye bygninger, om aktuelle planer vedrørende omlægning af arbejdsdriften på en institution, indførelse af nye fag i undervisningen eller af nye fritidsaktiviteter mm.

4) Udviklingslinier og -tanker.

Overvejelser om fremtidig udvikling inden for kriminalforsorgen vil ofte blive nedfældet i betænkninger og lignende publikationer. Da disse ofte kun vil komme en snæver kreds i hænde, opstår spørgsmålet om på anden vis at give dem en videre publicitet.

5) Statistik.

Der opstår ofte spørgsmål om en relativ hurtig offentliggørelse af statistiske oplysninger om forhold inden for kriminalforsorgen. Dette gælder både når statistiske oplysninger, der løbende indsamles, bliver aktuelle f.eks. oplysninger om belægningsituationen, og når enkeltstående undersøgelser, der måske er iværksat på grund af en offentlig debat, foreligger.

Det er vigtigt, at relevant statistik offentliggøres i en overskuelig og tilgængelig form, og at de oplysninger statistikken indeholder, gengives i et tekstafsnit.

6.4. Informationskanaler.

De informationskanaler, der i almindelighed står til rådighed for kriminalforsorgen, er følgende:

a) offentliggørelse i Lovtidende og Ministerialtidende, b) udsendelse af pressemeddelelser, c) afholdelse af pressemøder, d) annoncering, e) direkte kontakt, f) berigtigelser, g) egne bidrag, li) årsberetningen, i) bladet "Kriminalforsorgen", j) større beskrivelser, k) lokale kontakter til dagspressen og lokalradioen, l) besøg, samt m) andre kanaler.

Sammenholdt med listen over sagstyper er gruppen nået frem til den konklusion, at følgende informationskanaler er de bedst egnede i relation til hver enkelt sagstype:

1) Generelle regler.

Når det drejer sig om indholdet af bekendtgørelser og cirkulærer af almindelig interesse er Lovtidende og Ministerialtidende den foreskrevne bekendtgørelsesform. Men som nævnt ovenfor under 3.2. er det en illusion at tro, at en større del af offentligheden derved får kendskab til reglernes indhold. Det vil derfor være rimeligt at give reglerne en større publicitet ved også at betjene sig af andre informationskanaler, der også vil være egnede til at sprede information om reglernes begrundelse og den politik, der ligger bag dem. I begge henseender vil følgende informationsmidler være egnede:

Pressemeddelelser, pressemøder, direkte kontakt, egne bidrag, årsberetningen, bladet "Kriminalforsorgen", større beskrivelser og eventuelt lokale kontakter.

2) Den daglige tilværelse.

Beskrivelser af dagliglivet i fængsler, i frie institutioner og som klient under den frie kriminalforsorg kan tænkes publiceret gennem følgende kanaler: Pressemøder, direkte kontakt, berigtigelser af fejlagtige oplysninger, egne bidrag, årsberetningen, bladet "Kriminalforsorgen", større beskrivelser, lokale kontakter, besøg samt andre kanaler. Med det sidste tænkes i denne forbindelse navnlig på film som et velegnet informationsmiddel.

3) Enkeltstående begivenheder.

Orientering om enkeltstående begivenheder kan gives ad følgende veje: Pressemeddelelser, pressemøder, direkte kontakt, berigtigelser af fejlagtige oplysninger, egne bidrag, årsberetningen, bladet "Kriminalforsorgen", lokale kontakter og besøg.

4) Udviklingslinier og -tanker.

Som egnede informationsmidler kan peges på: Pressemeddelelser, pressemøder, direkte kontakt, egne bidrag, årsberetningen og bladet "Kriminalforsorgen".

5) Statistiske oplysninger.

Her kan følgende informationsmidler komme i betragtning: Pressemeddelelser, direkte kontakt, berigtigelser af fejlagtige oplysninger, egne bidrag, årsberetningen, bladet "Kriminalforsorgen", lokale kontakter samt besøg.

6.5. Krav til kriminalforsorgens informationer.

Som understreget flere gange i det foregående har kriminalforsorgen normalt ikke noget krav på, at massemedierne skal offentliggøre de meddelelser, de modtager fra kriminalforsorgen, og man kan heller ikke forvente, at en eventuel offentliggørelse vil ske i samme form som den, hvori meddelelsen blev afsendt. Det er derfor en vigtig

opgave at redegøre for de krav til kriminalforsorgens informationer, der må være opfyldt, for at man med nogenlunde sikkerhed kan påregne, at informationerne når ud til offentligheden i den ønskede form. Gruppen har fundet det hensigtsmæssigt at formulere kravene til hver enkelt informationstype.

6.5.1. Offentliggørelse i Lovtidende og Ministerialtidende.

Der er her tale om en lovbunden offentliggørelse af generelle retsreglers indhold. Denne form for informationsvirksomhed giver ikke på dette sted anledning til bemærkninger.

6.5.2. Udsendelse af pressemeddelelser.

Skal dette informationsmiddel anvendes med udbytte, må afsenderen formulere sin meddelelse under iagttagelse af de karakteristiske vilkår for de moderne massemediers arbejde (se ovenfor under 6.2. B). De typiske krav til pressemeddelelsen kan rubriceres således: Hurtighed, nyhedspræg, kort og præcis fremstilling, let forståelig formulering samt dækkende og interessevækkende overskrift. Det kan være nyttigt at medsende velegnede illustrationer .

Pressemeddelelsens adressater bør være Ritzaus Bureau og samtlige dagbladsredaktioner (hovedredaktioner, eventuelt også radioavisen og - når det drejer sig om meget vigtige meddelelser - tv-avisen, se i øvrigt bilag 7). Hvor det drejer sig om meddelelser af rent lokal interesse, kan man nøjes med at sende dem til den lokale presse og eventuelt til lokalradioen. Efter gruppens opfattelse bør enhver pressemeddelelse desuden sendes til kriminalforsorgens personale og de indsatte.

6.5.3. Afholdelse af pressemøder.

Ovenfor under 3.5.3. er omtalt de betænkeligheder, der kan

være forbundet med at indkalde til pressemøder for dér at informere om begivenheder af aktuel interesse. For kriminalforsorgens vedkommende er pressemødet dog hyppigt en velegnet fremgangsmåde, f.eks. til at orientere den lokale presse om forhold, der har forbindelse med en enkelt anstalt, eller når direktøren for kriminalforsorgen ønsker at give den samlede presse en aktuel orientering. I begge tilfælde har pressemødet den fordel, at der kan udveksles spørgsmål og svar på stedet. Man skal også pege på den mulighed, der ligger i at indføre regelmæssige pressemøder på anstalterne eller på direktoratsplan som grundlag for en generel høring om den aktuelle situation på den enkelte anstalt eller inden for kriminalforsorgen i almindelighed.

Skal det tilsigtede formål med indkaldelse af et pressemøde realiseres, må man navnlig iagttage følgende: Bortset fra de "generelle høringer" skal emnet for pressemødet være aktuelt, og mødet skal indkaldes meget hurtigt, så den nyhedsmæssige værdi ikke går tabt. Ved alle pressemøder må det på forhånd ligge klart, hvem der skal indbyde til mødet, og hvem der på mødet kan udtale sig. Indbydelsen skal være effektiv, dvs. give præcise oplysninger om tid og sted for mødet, om dettes tema og om de personer, der vil orientere og svare på spørgsmål. Hvem indkaldelsen skal sendes til beror naturligvis på, om mødet holdes på centralt eller lokalt plan. I sidste fald er det nok at sende indbydelse til de lokale dagblades redaktioner og eventuelt til lokalradioen. Ved møder på centralt plan bør der sendes indbydelse til Ritzaus Bureau, radioavisen og tv-avisen, de københavnske dagblade og de provinsaviser, der har redaktioner i København., Det vil være nyttigt, om der på pressemødet kan omdeles et skriftligt materiale som supplement til den mundtlige redegørelse.

6.5.4. Annoncering.

Som omtalt ovenfor under 5.5. har kriminalforsorgen hidtil kun anvendt annoncering ved stillingsopslag, licitationer o.lign. Der kan efter gruppens opfattelse ikke i dag peges på noget behov for yderligere annoncering. Man ønsker imidlertid at understrege» at annoncer fra kriminalforsorgen ikke blot læses som faktiske meddelelser om ledige stillinger mm., men tillige har en betydning for kriminalforsorgens omdømme i offentligheden. Denne omstændighed bør tages med i betragtning ved udarbejdelsen af annoncer.

6.5.5. Direkte kontakt.

Direkte kontakt mellem kriminalforsorgen som offentlig myndighed på den ene side og en enkelt redaktion eller journalist på den anden kan etableres enten på myndighedens initiativ eller på pressens (journalistens). De to former for direkte kontakt skal her behandles hver for sig.

a. På kriminalforsorgens initiativ.

I mange situationer ville det være et brud på lighedsprincippet inden for den offentlige forvaltning, hvis en tjenestemand kontakter en bestemt journalist for at give den pågældende "en god historie". Andre aviser kan med rette rejse kritik mod en sådan adfærd.

Men der er dog også mange andre situationer, hvor en direkte kontakt er både legitim og anbefalelsesværdig. Som et eksempel kan nævnes dette, at en avis har indeholdt en urigtig meddelelse om forhold, der har relation til kriminalforsorgen. Hvis man fra kriminalforsorgens side ikke ønsker eller ikke har mulighed for at bringe presselovens berigtigelsesregel i anvendelse (jfr. nedenfor under 6.5.6.), kan det være naturligt, at en tjenestemand får til opgave ved telefonisk henvendelse til den pågældende avis at anmode redak-

tionen om selv at bringe en berigtigelse. Avisen er ikke legalt forpligtet til at efterkomme en sådan anmodning, der dog kan støttes med en henvisning til de presseetiske reglers punkt 19 (jfr. nedenfor bilag 2).

En direkte kontakt kan også etableres til Ritzaus Bureau. Behov herfor kan opstå i situationer, hvor en meddelelse ønskes publiceret til en bred offentlighed, men hvor sagen ikke findes egnet til udsendelse af en pressemeddelelse. En direkte henvendelse til Ritzaus Bureau er ikke udtryk for en kritisabel forskelsbehandling, for hvis bureauet beslutter at lade en medarbejder lave en reportage, et interview eller lignende om det pågældende emne, vil den færdige journalistiske version blive udsendt til samtlige dagblade. På den anden side har kriminalforsorgen naturligvis ikke noget som helst krav på, at Ritzaus Bureau skal tage sagen op til behandling. Der bør derfor kun rettes henvendelse om sager, der både nyhedsmæssigt og samfundsmæssigt må vurderes så højt, at information gennem massemedierne er rimelig.

Det skal i denne forbindelse nævnes, at de for Danmarks Radio i 1964 vedtagne publiceringsregler giver ministrene adgang til kort at forelægge sager fra egne fagområder i radioens og tv's aktualitetsudsendelser.

I sager af ganske særligt opsigtsvækkende karakter inden for kriminalforsorgens område vil justitsministeren kunne benytte sig af denne adgang.

Endelig kan der opstå situationer, hvor det vil være hensigtsmæssigt, at en anstaltsleder retter henvendelse til lokale aviser og til lokalradioen vedrørende forhold, der i det væsentlige kun angår den pågældende anstalt. Når det drejer sig om sager af udelukkende lokal interesse, er der ikke noget odiøst i, at man kun orienterer den lokale presse. Men er der flere blade på egnen, må man natur-

ligvis behandle disse på lige fod.

b. På pressens initiativ.

Af de grunde, som er beskrevet ovenfor i afsnit 4. , er det af stor betydning, at der altid kan gives klare og udtømmende svar på henvendelser fra pressens side. Dette forudsætter for det første, at en journalist altid hurtigt kan finde frem til den kilde inden for kriminalforsorgen, som har både kompetence og indsigt til at svare på relevante spørgsmål, hvis tema ikke omfattes af kildens tavshedspligt; og for, det andet, at den kompetente kilde er i stand til at formulere sine svar i korte og klare sætninger, så der ikke opstår risiko for misforståelser, som kan medføre, at ukorrekte oplysninger når ud til offentligheden.

For at lette pressens adgang til hurtigt at nå frem til det rette kontor og den rette sagsbehandler, ville det være hensigtsmæssigt, om direktoratet for kriminalforsorgen var optaget i "Ministeriernes telefonbog" på samme udførlige måde, som en række andre direktorater .

Langt de fleste henvendelser fra pressens side kommer i praksis i form af telefoniske forespørgsler. Og netop i forbindelse med disse er det vigtigt at understrege betydningen af de nævnte forhold: journalisten skal hurtigt kunne finde frem til den kompetente kilde, og denne skal kunne give klare svar på journalistens spørgsmål. På samme måde som ved udsendelse af pressemeddelelser må det have i erindring, at pressens interesse koncentrerer sig om nyheden i den pågældende sag og om at kunne offentliggøre denne nyhed hurtigt og i en let læselig form. Mangelfulde og ukorrekte gengivelser i pressen kan meget ofte føres tilbage til, at kilden har udtalt sig i et sprog, som kun kan opfattes af modtagere, som sidder inde med samme forudsætninger som kilden selv. Og der kan derfor gøres meget for at bedre på dette forhold, hvis kilden bestræber sig på

at "oversætte" fagsproget til almindeligt dansk, taler i et passende tempo med korte sætninger og eventuelt bruger tid på at belyse baggrunden for den sag, hvorom journalisten retter henvendelse til kriminalforsorgen.

Personlige interviews har langt fra samme omfang som de telefoniske forespørgsler. Men det er vigtigt at understrege, at der også her er tale om en vigtig informationskanal, hvor igen der kan gives værdifuld orientering til offentligheden. Personlige interviews forekommer typisk i to former: enten foranlediget af en aktuel begivenhed, som ønskes belyst med udtalelser af f.eks. direktøren for kriminalforsorgen, en anstaltsleder eller en anden kompetent kilde eller foranlediget af, at en sådan kilde ønskes interviewet i anledning af et jubilæum eller en rund fødselsdag. Hvad enten nu anledningen til interviewet er den ene eller den anden, vil der være rige muligheder for, at kilden i sine svar til journalisten belyser konkrete eller principielle emner inden for kriminalforsorgens område. Ved det personlige interview er risikoen for misforståelser ikke helt så store som ved telefoniske henvendelser. Men det er dog vigtigt også i denne forbindelse at understrege betydningen af klare og let forståelige svar, der fremmer muligheden for et korrekt referat.

Som den tredje og sidste form for henvendelser fra pressens side skal nævnes begæringer om aktindsigt i henhold til lov om offentlighed i forvaltningen. Nu er det ganske vist således, at adgangen til at få oplysninger under henvisning til denne lov ikke omfatter sager indenfor straffereftsplejen, jfr. lovens § 6, stk. 1; og hertil hører også sager vedrørende straf fuldbyrdelsen. Men loven er en "minimumslov", som ikke udelukker, at der gives adgang til aktindsigt i et videre omfang end direkte hjemlet. Og loven skal ses som et led i bestræbelserne på at nå frem til større åbenhed inden

for den offentlige forvaltning, I overensstemmelse med dette synspunkt har justitsministeri et understreget muligheden for en smidig administration af loven ved, at myndighederne, selv om loven ikke pålægger dem pligt hertil, på begæring giver telefonisk oplysning om indholdet af dokumenter, der er undergivet aktindsigt, se i det hele justitsministeriets cirkulære nr. 279 af 10. november 1970 "Vejledning om offentlighed i forvaltningen". For så vidt angår de under kriminalforsorgen hørende sager er der også åbnet adgang til aktindsigt i et videre omfang end det, der følger umiddelbart af loven, se det som bilag 5 optrykte notat om lov 280/1970 om offentlighed i forvaltningen. Inden for det område, der dækkes af nævnte notat, kan der naturligvis på samme måde som inden for offentlighedslovens område gives telefoniske svar på forespørgsler. Sådanne svar må selvsagt opfylde de samme krav til klarhed og let forståelig form, som opstilles, når det drejer sig om andre telefoniske forespørgsler fra pressens side.

6.5.6. Berigtigelser.

Presseloven giver udførlige og præcise regler om, hvornår en berigtigelse kan kræves optaget i et periodisk skrift; disse regler er beskrevet ovenfor under 3.5.6. , jfr. i øvrigt bilag 1. På dette sted skal der alene tages stilling til, om der findes situationer, hvor det vil være rimeligt, at kriminalforsorgen benytter adgangen til at få en berigtigelse optaget.

Herom kan foreløbigt siges, at denne mulighed synes at have været ret upåagtet af kriminalforsorgen. Efter gruppens opfattelse vil det imidlertid være rimeligt at benytte denne informationskanal, når et blad har bragt en faktisk meddelelse (subjektive kommentarer o.lign. falder jo uden for berigtigelsesreglerne), som er egnet til at skade kriminalforsorgen væsentligt i offentlighedens omdømme.

Som et konstrueret eksempel kunne man nævne dette, at der er sket en undvigelse fra et åbent længsel, og at en avis beskriver den undvegne som "farlig". Heri ligger der en sigtelse ikke blot mod den undvegne person, men også mod kriminalforsorgen. Offentligheden vil finde det uforsvarligt, at en som farlig karakteriseret person indsættes i et åbent fængsel. Der kan derfor være god grund til at kræve optaget en berigtigelse, der korrigerer fejlagtige oplysninger om den undvegnes kriminalitet, idet man dog i en sådan berigtigelse naturligvis ikke må tilsidesætte det diskretionshensyn, den pågældende person har krav på. Der kan også forekomme andre situationer, hvor det er rimeligt at overveje muligheden for at kræve en berigtigelse optaget, f.eks. hvor der er bragt fejlagtige påstande om principielle spørgsmål fra kriminalforsorgens kompetenceområde, om tilstandene i et fængsel eller eksempelvis om personalets optræden over for de indsatte. I sager af den sidstnævnte karakter skal det overvejes, og eventuelt gøres til genstand for forhandling, om berigtigelsen skal udformes af anstaltsledelsen, direktoratet eller den pågældende personaleorganisation.

En berigtigelse skal først og fremmest opfylde presselovens krav, dvs. at den skal indskrænke sig til gengivelse af oplysninger af faktisk karakter, den må intet retsstridigt indeholde, og den må ikke give tredjemand krav på at få optaget en berigtigelse. I følge presseloven skal kravet om optagelse af en berigtigelse fremsættes over for det pågældende blad snarest muligt og i hvert fald inden

en måned efter offentliggørelsen af den meddelelse, der ønskes berigtiget. Men skal en berigtigelse tjene sit formål, må kravet fremsættes langt hurtigere. Når det drejer sig om en meddelelse i et dagblad, bør berigtigelsen følge ganske få dage efter offentliggørelsen af meddelelsen - om muligt allerede dagen efter.

Berigtigelsen bør indledningsvis i stærkt forkortet form gengive det væsentlige i bladets meddelelse. Derpå skal den i korte og klare sætninger gøre rede for de faktiske forhold; denne del af berigtigelsen skal opfylde samme krav, som stilles til en pressemeddelelse.

På grund af presselovens stramme betingelser vil det langt fra altid være muligt at korrigere fejlagtige oplysninger eller imødegå grundløs kritik ved at kræve en berigtigelse offentliggjort. Men der er også andre veje at gå. Ovenfor er omtalt muligheden for ved en direkte kontakt til den pågældende avis at få denne til selv at formulere og publicere en berigtigelse. I det følgende afsnit omtales læserbreve, kommentarer og andre "egne bidrag"; også disse vil i mange situationer være velegnede midler **til** at korrigere fejlagtige oplysninger.

6.5.7. Egne bidrag.

De moderne massemedier giver plads for meget andet stof end det, der produceres af deres egne medarbejdere. Aviserne optager læserbreve, kronikker og mindre kommenterende artikler ("Synspunkt", "Mening", "Kommentar"), hvorigennem andre end de professionelle journalister kan komme til orde over for offentligheden. I radioen gives der plads for foredrag, hvorimod tv på grund af dette mediums særlige natur og den begrænsede sendetid kun giver få muligheder for, at udenforstående kan få adgang **til** at publicere meninger i form af foredrag el.lign. (bortset fra den adgang ministrene har, og som er omtalt ovenfor under 6.5.5.). En vigtig informationskanal er derimod de faglige tidskrifter, som er særligt egnede til offentliggørelse af artikler med mere principielt indhold og af ikke dagsaktuel karakter. Uden for denne betæknings emne falder den form for kommunikation,

som består i at holde foredrag uden for massemedierne - typisk i foreninger.

Artikler og foredrag af den her beskrevne karakter kan sammenfattes under betegnelsen egne bidrag. Når disse bidrag medtages i en betænkning om kriminalforsorgen og massemedierne, hænger det sammen med, at der her er tale om en særdeles betydningsfuld informationskanal: kriminalforsorgens tjenestemænd kan ad denne vej publicere oplysende artikler, udtrykke deres meninger og korrigere fejlagtige oplysninger og slet underbygget kritik - alt inden for de grænser, som sættes af tavshedspligten og loyalitetshensynet. Der er ingen tvivl om, at tjenestemænd, som benytter sig af denne adgang til at skrive om aktuelle emner af almen interesse kan få meget store læserkredse i tale - forudsat, at de kan "ramme" den form, som massemedierne må betjene sig af, jfr. navnlig hvad der ovenfor er sagt om pressemeddelelser.

Det skal endnu en gang understreges, at ingen kan kræve plads for sine synspunkter, hverken i den trykte presse eller i radioen (med det før nævnte forbehold for ministre). Men jo mere aktuelt emnet er, jo mere attraktivt i form og indhold man kan gøre det, des større mulighed er der for at få det offentliggjort. Det er derfor vigtigt at understrege tjenestemandens individuelle frihed til at deltage i den offentlige debat også om emner, der ligger inden for hans kompetenceområde. Set fra kriminalforsorgens side er der her tale om et vekselvirkningsforhold: jo flere rigtige oplysninger, der kommer frem til offentligheden, jo flere sagkyndige indlæg, der præger debatten, des mere værdifuld bliver denne. Disse oplysninger og disse indlæg danner nemlig igen grundlag for reaktioner i offentligheden, for meningstilkendegivelser, reformforslag og kritik. Det er vigtigt, at hele denne offentlige debat om kriminal-

forsorgen hviler på det mest saglige og korrekte grundlag. Forsorgens tjenestemænd bør derfor ikke føle sig hæmmet i deres ytringsfrihed, men bør tværtimod føle en tilskyndelse til at yde deres bidrag til den offentlige debat om kriminalforsorgens anliggender i så vidt omfang som overhovedet muligt.

6.5.8. Årsberetningen.

Som omtalt ovenfor under 5.1. er der udført et stort arbejde for at omlægge og modernisere kriminalforsorgens årsberetning. Efter gruppens opfattelse må der tillægges denne form for informationsvirksomhed en meget stor værdi. Udkommer årsberetningen tilstrækkelig hurtigt efter beretningsåret, indeholder den læselige, instruktive og journalistisk udformede artikler om de vigtigste begivenheder i beretningsåret, og sendes den til Ritzaus Bureau, alle dagbladsredaktioner (hovedredaktioner) og radioavisen og tv-avisen, kan den påregne en ganske betydelig publicitet (adressefortegnelse, se bilag 7). Årsberetningens værdi i denne henseende vil forøges væsentligt, hvis den ledsages af en pressemeddelelse, der er formuleret på en sådan måde, at de aviser, der måtte ønske det, kan anvende denne som redaktionelt stof i stedet for selv at skrive om årsberetningen.

Årsberetningen har endvidere værdi derved, at den kan fungere om håndbog og opslagsbog på redaktionerne. I kraft af denne funktion kan den være et nyttigt redskab for den journalist, der skriver om forhold vedrørende kriminalforsorgen, og således være et led i bestræbelserne på at give korrekt information og skabe et grundlag for saglig kritik.

Af de anførte grunde bør udarbejdelsen af årsberetningen efter gruppens vurdering have en høj prioritet i flere retninger: der må stedse være en arbejdsgruppe, som besidder de fornødne forudsæt-

ninger for at varetage den redaktionelle del af arbejdet med fremstilling af årsberetningen, der må være sikkerhed for, at denne gruppe tilstrækkelig hurtigt kan få de fornødne bidrag fra kriminalforsorgens medarbejdere, og der må sikres de nødvendige ressourcer i teknisk/trykningsmæssig henseende.

6.5.9. Bladet "Kriminalforsorgen".

Journalistisk udformede artikler om aktuelle emner kan påregne en betydelig interesse hos massemediernes. Bladet bør derfor sendes til de samme adressater, som er nævnt under årsberetningen, og det bør ledsages af en pressemeddelelse.

6.5.10. Større beskrivelser.

En samlet, bredere fremstilling af kriminalforsorgens virke vil være af værdi derved, at den kan fungere som håndbog og opslagsbog for redaktionerne. Endvidere kan den benyttes i undervisningen af journalister på Danmarks Journalisthøjskole. Sammen med årsberetningerne, der indeholder a jourførte oplysninger om kriminalforsorgen, vil en sådan bredere beskrivelse være et udmærket baggrundsmateriale for journalistens arbejde.

6.5.11. Lokale kontakter.

Gruppen finder det særdeles værdifuldt, at de enkelte institutioner under kriminalforsorgen skaber og opretholder kontakt både med de lokale dagblade og med lokalradioen. Man anbefaler derfor, at der udsendes regelmæssige invitationer til den lokale presse til at besøge institutionerne, hvadenten der er tale om et åbent eller lukket fængsel, en institution under den frie kriminalforsorg eller en afdeling under samme. Endvidere kan gruppen anbefale, at personaleblade sendes til lokalpressen.

6.5.12. Besøg.

Gruppen finder det særdeles værdifuldt, at journalisternes kendskab til kriminalforsorgens arbejdsopgaver udbygges gennem besøg i institutionerne. Man skal her dels pege på gruppevis besøg af journalister og journalister under uddannelse dels enkeltbesøg. Begge former for besøg bør tilrettelægges, således at pressens medarbejdere får det størst mulige udbytte af besøget, og man bør tilskynde længevarende besøg, gerne af flere dages varighed. Om offentlighedens adgang til kriminalforsorgens anstalter og arresthuse, se i øvrigt bilag 6.

6.5.13. Andre midler.

Ud over de beskrevne informationskanaler findes der endnu nogle midler, som kan være velegnede til i visse situationer at støtte informationsvirksomheden. Gruppen skal særligt pege på, at kriminalforsorgen kan lade optage film, som kan stilles til rådighed for foreninger og andre, der ønsker at orientere om kriminalforsorgens arbejde. Og det anses som en selvfølgelig ting, at kriminalforsorgen altid vil være villig til at yde vejledning og bistand, når foreninger eller grupper ønsker at producere film eller teaterforestillinger vedrørende emner fra kriminalforsorgen.

Det har været nødvendigt mange steder, i det foregående at understrege betydningen af, at kriminalforsorgens informationer til offentligheden gives i en journalistisk form. Det skyldes to ting: for det første skal de fleste informationer passere et massemedium, hvis opgave det er at publicere stof af overvejende eller udelukkende journalistisk karakter. For det andet har in-

formationsvirksomheden samme formål som det journalistiske arbejde i massemedierne, nemlig at få en så stor del af offentligheden i tale som muligt.

Dette rejser spørgsmålet om, hvorvidt det vil være formålstjenligt at ansætte en journalistisk uddannet informationsmedarbejder under kriminalforsorgen. Herom skal gruppen bemærke følgende:

Værdien af at have en journalist knyttet til kriminalforsorgen som fast informationsmedarbejder ligger først og fremmest i, at der derved skabes bedre muligheder for den journalistiske udformning af navnlig pressemeddelelser, berigtigelser og aktuelle artikler i årsskrift mm., En informationsmedarbejder vil tillige være nyttig ved tilrettelæggelse af pressemøder, som konsulent ved udarbejdelsen af kriminalforsorgens forskellige publikationer og som kontaktperson til pressen (se navnlig ovenfor under "direkte kontakt"). Men det skal understreges, at ansættelsen af en informationsmedarbejder efter gruppens opfattelse ikke må have den følge, at pressens muligheder for selv at henvende sig til de "principale" kilder i direktoratet eller på institutionerne indsnævres. Gruppen kan herom henvise til, hvad der er anført ovenfor under 3.5.8. For en kort oversigt om den svenske kriminalvårdsstyrelses informationschefs arbejdsområder se bilag 4.

Bilag
til
Kriminalisorgen
og
massemedierne

ORATORIE

Lov om pressens brug.

(Lov nr. 147 af 13. april 1938)

§ 9. Redaktøren af et periodisk skrift er forpligtet til uden vederlag i dette uforandret at bringe en berigtigelse af meddelelser, som skriftet har indeholdt med hensyn til oplysninger af faktisk karakter, når dette begæres af nogen, hvem den pågældende meddelelse er egnet til at påføre en ikke uvæsentlig skade i økonomisk henseende eller i offentlighedens omdømme. Berigtigelsen skal begæres optaget snarest muligt og i hvert fald inden en måned efter offentliggørelsen. Berigtigelsen må indskrænke sig til gengivelse af faktiske forhold, intet retsstridigt indeholde og ikke give tredjemand nogen ret til at kræve berigtigelse optaget i skriftet.

Stk. 2. Såfremt det pågældende skrifs ansvarshavende redaktør ikke finder, at meddelelsens indhold er af en sådan art, at den falder ind under foranstående bestemmelse, eller han ikke ønsker at bringe berigtigelsen i den foreliggende affattelse, skal meddelelse herom snarest gives den, der har krævet berigtigelsen optaget. Denne kan derefter lade spørgsmålet om, hvorvidt skriftet er forpligtet til at optage en berigtigelse, og om det i bekræftende fald bør være berettiget til at afvise den begærte berigtigelse på grund af dennes karakter eller om fang indanke for det i § 10 omhandlede berigtigelsesnævn.

Stk. 3. Uafhængig af sagens indankning for nævnet og uden hensyn til udfaldet heraf, kan den, der anser sig for skadet eller krænket, i skriftet fordre optaget uden betaling meddelelse om sagsanlæg i anledning af artiklen, såvel som om sagens udfald, eller en henvisning til en berigtigelse af artiklen i et andet skrift.

En henvisning kan dog ikke forlanges optaget, såfremt skriftet optager en berigtigelse fra den pågældende i den af denne ønskede form.

Stk. 4. Berigtigelser skal optages i det første eller for dagbladets vedkommende senest i det andet nummer, som udkommer, efter at optagelsen er forlangt, medmindre det forinden er meddelt den, der har begæret berigtigelsen optaget, at hans anmodning ikke har kunnet imødekommes; såfremt spørgsmålet om optagelsen har været forelagt berigtigelsesnævnet og dets beslutning går ud på, at berigtigelsen vil være at optage i skriftet, skal optagelse finde sted i det første eller for dagbladets vedkommende senest i det andet nummer, der udkommer, efter at nævnets beslutning er meddelt redaktøren. Berigtigelsen skal optages med samme typer som skriftets almindelige tekst og på et så fremtrædende sted, som det efter omstændighederne med rimelighed kan fordres.

Såfremt de nævnte berigtigelser m.m. i samme nummer af skriftet gøres til genstand for omtale eller ledsages af bemærkninger, må omtalen eller bemærkningerne indskrænke sig til en gengivelse af oplysninger af faktisk karakter.

Stk.5. Har redaktøren af et periodisk skrift i dette optaget angreb eller meddelelser om faktiske forhold fra et andet periodisk skrift, og der i sidstnævnte skrift fremkommer en berigtigelse, som dette skrift har været pligtig at optage, en henvisning til en berigtigelse andetsteds eller en bekendtgørelse om sagsanlæg, er han forpligtet til snarest muligt efter berigtigelsens, henvisningens eller bekendtgørelsens fremkomst at optage denne uforandret og uden vederlag i det af ham redigerede skrift, for så vidt han er blevet gjort opmærksom på denne eller i øvrigt har fået kendskab til den.

Stk. 6. Såfremt der rejses sag mod en redaktør for at have undladt at optage en berigtigelse efter at nævnet har kendt ham pligtig dertil, eller for at have nægtet at optage en henvisning til berigtigelse andetsteds eller en meddelelse om sagsanlæg, kan han efter derom under sagen nedlagt påstand tilpligtes at optage den begærede berigtigelse, henvisning eller meddelelse i det første eller for dagblades vedkommende senest i det andet efter dommen udkommende nummer, som ikke allerede da var gjort færdigt til trykning.

Stk. 7. De i denne paragraf indeholdte bestemmelser finder kun anvendelse på periodiske skrifter, der udkommer mindst 1 gang månedlig.

§ 10. Berigtigelsesnævnet består af 3 medlemmer, hvoraf formanden skal være højesteretsdommer og de to andre repræsentanter for pressen. Medlemmerne udnævnes af justitsministeren, formanden efter indstilling fra højesterets præsident, det ene af de øvrige medlemmer efter indstilling fra Danske Dagblades Fællesrepræsentation, det andet efter indstilling fra Danske Journalisters Fællesrepræsentation. I sager, der angår et under "Foreningen af Danske Ugeblade, Fagblade og Tidsskrifter" hørende skrift, erstattes det efter indstilling fra Danske Journalisters Fællesrepræsentation udnævnte medlem med et af justitsministeren efter indstilling fra nævnte forening udnævnt medlem.

Stk. 2. Nævnet træffer endelig afgørelse af, hvorvidt redaktøren af et periodisk skrift er forpligtet til at optage en berigtigelse i overensstemmelse med § 9, stk. 1, og hvorvidt de i det enkelte tilfælde under hensyn til den ønskede berigtigelses karakter og indhold bør pålægges ham at optage denne. Finder nævnet, at næg-

teisen af optagelsen fra redaktørens side har været åbenbart urimelig, kan der pålægges ham en bøde; endvidere kan nævnet, såfremt indankninger må anses for åbenbart urimelige, ligeledes pålægge den, der har fordret berigtigelsen optaget, en bøde. Nævnet skal tilstræbe, at sagerne fremmes med den største hurtighed og så vidt muligt på det foreliggende grundlag. En af nævnet truffen beslutning om ikendelse af højere bøde end 100 kr. kan, forinden den kan træde i virksomhed, af bødefældte fordres prøvet af den landsret, i hvis kreds han har bopæl, når han inden 3 dage forlanger dette ved en skrivelse til landsrettens præsident. I sagens behandling deltager 3 af landsrettens dommere. Inden afgørelse træffes, skal bødefældte tilsiges til at møde i landsretten. Meddelelse om mødet gives til bødefældtes modpart samt til berigtigelsesnævnet. I mødet, som holdes for lukkede døre, gives der alle vedkommende lejlighed til mundtligt at udtale sig.

Stk. 3. Udgifterne ved nævnets virksomhed, herunder honorarer til medlemmerne, afholdes af staten og bevilges på finansloven.

Presseetiske regler.

Hvad er reportage ?

1. Kriminalreportagens mål er i læseværdig form at bringe korrekt information om lovovertrædelser og deres behandling hos politi, anklagemyndighed og domstole.
Ordet "reportage" omfatter i denne og de følgende bestemmelser såvel meddelelser og referater som kommentarer.

Kald ingen skyldig før han er dømt.

2. Skyldspørgsmålets afgørelse må ikke foregribes. Afgørelsen af, om nogen er skyldig eller ej, tilkommer alene domstolene efter en retsforhandling, der giver den pågældende den af retsplejeloven garanterede fulde adgang til forsvar. Enhver meddelelse eller kommentar i pressen, der direkte eller indirekte stempler en sigtet eller tiltalt som skyldig uanset hans benægtelse, er derfor forkastelig.

Vis hensyn.

3. Reportagen i alle dens faser og former må ske under rimelig hensyntagen til, at der ikke tilføjes nogen - herunder den ved lovovertrædelser forurettede part, vidner og sigtede - krænkelser eller ulemper, der ikke er nødvendige af hensyn til den samfundsmæssige interesse i, at offentligheden bliver holdt underrettet. Meget varsomhed skal udvises ved nævnelse af den kramkedes navn, ikke mindst i sædelighedssager. Finder der i et retsmøde angreb sted på anmelderen, den kramkede, vidner eller på udenforstående personer, bør der ved eventuelt referat udvises særlig varsomhed, fordi disse normalt ikke har lejlighed til at imødegå angrebet.

Privatlivets fred bør i det hule respekteres i videst **muligt** omfang.

Særlig skal det søges undgået, at pressen ved sin reportage om udtagne stævninger, indgivne **politianmeldelser** og lignende fremmer et skandaliserings- eller afpresningsformål.

En sigtets eller domfældts slægtskabsforhold - specielt hans slægtskab med kendte personer - bør ikke fremdrages, ligesom fremhævelse af nationalitet, race, politisk parti eller lignende ikke bør ske, for så vidt det intet har med sagen at gøre.

Følg en fast linie med hensyn til nævnelse af navn.

4. Der skal i videst muligt omfang følges en fast, saglig linie ved afgørelsen af, hvilke sager der omtales, og i hvilket tilfælde navnet på den implicerede nævnes. Navngivelse eller anden identifikation af en sigtet eller tiltalt person bør i almindelighed undlades, når ingen almen interesse taler for at offentliggøre navnet. Særligt hensyn bør her tages, dels hvor det drejer sig om sager mod unge, dels hvor en betinget dom kan forventes, og endelig ved sager af mindre alvorlig karakter.

Også med hensyn til navngivelse af domfældte personer bør udvises tilbageholdenhed, når det skønnes forsvarligt, f.eks. på grund af dommens ringe interesse eller sagens nærmere omstændigheder. Særligt hensyn bør også her tages til unge lovovertrædere og ved betingede domme.

Anvendelse af stillingsbetegnelse uden nævnelse af navn bør undgås, hvis der derved kastes uberettiget mistanke på en snæver kreds af personer.

Henstilles det fra rettens side under en sags behandling, at et navn ikke offentliggøres, bør henstilling følges, medmindre ganske særlige grunde taler derimod.

Afsiges der egentlig kendelse om referatforbud, skal dette ubetinget respekteres.

Brug pålidelige kilder.

5. Reportagen skal bygge på pålidelige oplysninger, i videst muligt omfang fra kompetente personer, der har med sagens behandling at gøre.

Vederlag for oplysninger må ikke ydes politiets, anklagemyndighedens eller dommerkontorenes personale, medmindre tilladelse fra kompetente myndigheder foreligger.

Genér ikke efterforskningen, hjælp snarere.

6. Reportagen skal så vidt muligt undgå at lægge hindringer i vejen for politiets efterforskning.

Begrundede henstillinger fra politiet eller anklagemyndigheden om, at en lovovertrædelse eller enkeltheder ved denne ikke omtales, bør følges, medmindre særlige grunde taler derimod.

Efterlyser politiet mistænkte personer, skal efterlysningen bringes med det af politiet angivne indhold.

Der bør vises varsomhed med at bringe interviews med personer, der kan forventes afhørt af politiet eller i retten, idet en person, der har set sin forklaring gengivet i et blad, let vil føle sig bundet af sine udtalelser, selvom en afhøring under de sædvanlige processuelle garantier ville have givet et andet resultat.

Billedstof kræver takt.

7. Ved indsamling og gengivelse af billedmateriale skal der udvises særlig hensynsfuldhed og takt.

Der bør i almindelighed ikke rettes henvendelse om billeder til nære pårørende af forulykkede eller dræbte.

Ubetænksom anvendelse af billeder kan forvolde større lidelse, end man på forhånd kan overse, og bør derfor undgås.

Overskrifter skal dække indholdet.

8. Det skal nøje påses, at overskrifter og underoverskrifter i form og indhold har dækning i den pågældende artikels tekst.

Pas også på plakaten.

9. Teksten på gadeplakater ("spisesedler") skal svare til bladets indhold. Overdrevent sensationelle eller i øvrigt smagløse og chokerende avisplakater strider mod god presseskik.

En anmeldelse kan være ubeføjet.

10. Meddelelse om, at politianmeldelse er indgivet mod navngiven person, bør som regel ikke bringes, før anmeldelsen har givet anledning til indgriben fra politiets eller anklagemyndighedens side, såsom anholdelse, fængsling, beslaglæggelse eller ransagning, sigtelse for strafbart forhold, begæring om retslig forundersøgelse eller rejsning af tiltale.

Omtale af indgivet anmeldelse kan dog finde sted, hvis det anmeldte forhold i forvejen er kendt i videre kredse eller har væsentlig almen interesse, eller det efter de foreliggen-

de omstændigheder må antages, at anmeldelsen er solidt underbygget.

Det er meget væsentligt, at det af meddelelsen fremgår, om den pågældende har erklæret sig skyldig. Hvis denne oplysning mangler, bør der ske henvendelse til den anmeldte, inden noget refereres.

En sigtelse er noget mere end en anmeldelse, men kan stadig være ubeføjet.

11. Før der bringes meddelelse om, at der af politiet er rejst sigtelse mod en navngiven person, skal meddelelsens rigtighed være kontrolleret.

Samtidig bør der skaffes oplyst, om sigtede har erklæret sig skyldig eller ikke-skyldig, og hvis det sidste er tilfældet, bør det ubetinget oplyses.

Da sigtelser kan være rejst på et rent foreløbigt grundlag, skal det af meddelelsens form og indhold klart fremgå, at der alene er tale om en sigtelse. Henstilling fra politi eller anklagemyndighed om på det foreliggende grundlag ikke at omtale en rejst sigtelse bør som regel efterkommes.

Tiltale er ikke dom.

12. Også på en straffesags senere stadier - således navnlig ved meddelelser om indledning af retslig forundersøgelse og rejsning af tiltale - bør det nøje påses, at de meddelelser, der bringes, er rigtige, at den sigtedes påstand om ikke at være skyldig refereres, og at det gøres klart for læserne, at de orntale skridt fra myndighedernes side ikke er ensbetydende med, at der er faldet dom i sagen.

Navnlig må indholdet af et anklageskrift ikke gengives eller kommenteres, som om det var ensbetydende med en dom.

Ikke alle enkeltheder bør nævnes.

13. I sager, der angår sædelighedsforbrydelser, drab og andre voldsforbrydelser, bør udpenslede beskrivelser af gerningsmandens handlernåde og den ofret tilføjede overlast undgås. De i forbindelse med en strafferetlig undersøgelse tilvebragte mentalerklæringer og andre erklæringer vedrørende personlige forhold bør ikke refereres i enkeltheder.

Lad fortiden ligge.

14. En tiltalt eller domfældt person bør som regel forskånes for i pressen af få fremdraget en ham tidligere overgået straffedom af gammel dato. Domme, der angår forhold, som er uden betydning for det forhold, han nu er tiltalt eller dømt for, bør ikke omtales. Domme, der er overgået sagens vidner eller den krænkede, bør kun nævnes, hvis de klart har betydning for sagen.

Omtal ikke benådning og lignende.

15. Meddelelser om domfældte personers prøveløsladelser eller benådning bør som regel ikke bringes.

Slå ikke enhver rømning stort op.

16. Rømning fra ungdomsfængsler og fra andre institutioner af personer, der ikke frembyder særlig fare, bør - hvis meddelelse herom ikke helt kan undlades - behandles med mådehold.

Skriv objektivt og loyalt.

17. Referat af retsforhandlinger skal være objektivt og loyalt. Referatet må ikke sammenblandes med kommentarer der-

til på en sådan måde, at det kan forveksles, hvad der er referat, og hvad der er kommentar for bladets egen regning-

Særlig varsomhed må udvises med hensyn til at bringe ned-sættende karakteristik af den anklagedes optræden i retten.

Kritik af afsagte domme må ikke give et fortegnet eller vild-ledende indtryk af dommen og dens begrundelse.

Undgå det ensidige referat.

18. Hvis det på grund af bladets udgivelsestid, eller fordi der er flere dages retsforhandling, ikke er muligt i samme nummer af bladet at referere begge parterers bevisførelse og procedure, skal referatet klart tilkendegive, at det kun omfatter en del af forhandlingen, og der skal så vidt muligt i næste nummer af bladet bringes et i hvert fald summarisk referat af den manglende del af retsforhandlingen.

Har et blad bragt omtale af en straffesag, der ender med tiltalefrafald eller frifindelse, bør denne udgang af sagen refereres.

Begåede fejl bør rettes.

19. Berigtigelse af forkerte oplysninger skal straks finde sted, når begæring herom fremsættes af nogen deri interesseret person eller myndighed. Berigtigelse skal endvidere finde sted på bladets eget initiativ, hvis og så snart bladet selv bliver opmærksom på fejl af betydning i de bragte meddelelser. Uafhængigt af disse regler skal på forlangende presse-lovens almindelige bestemmelser om berigtigelse bringes i anvendelse.

Pas på statens sikkerhed.

20. I sager, der angår spionage, militære hemmeligheder eller statens sikkerhed i øvrigt, bør særlig varsomhed og ansvarsbevidsthed udvises i reportagen.

Berusede motorførere.

21. Særlig med hensyn til færdselssager erindres om det under § 4, stk. 1, tidligere anførte, således at nævnelse af navn sker efter faste retningslinier.

Skattesvigere.

22. Ved omtale af sager om skattesvig bør navn i almindelighed først nævnes, hvor der foreligger en dom med frihedsstraf eller bøde i betydeligt omfang.
- Drejer sagen sig om domme over personer, der beklæder sådanne stillinger i det offentlige liv, at afgørelsen svækker dissers egnethed til den pågældende stilling, kan navnet nævnes også uden for de i stk. 1 nævnte tilfælde, men nævnelse af navn bør ske efter faste retningslinier, jfr. § 4, stk. 1.
- Administrative afgørelser i skattesager med eller uden bøde bør kun omtales, hvor ganske særlige forhold foreligger.

Selv mord.

23. Selvmord eller selvmordsforsøg bør i almindelighed ikke omtales. Hvis omtale undtagelsesvis af særlige grunde findes påkrævet, bør det ske så skånsomt som muligt. Det samme gælder "udvidet selvmord", hvor den pågældende har søgt døden sammen med sine børn eller ægtefælle.

Injuriesager.

24. Ved reportage om injuriesager bør det have i erindring, at pressen ikke bør fremme en injurians ønske om ved misbrug at skandalisere den injurierede.

Dansk Pressenævns virksomhed.

Danske Dagblades Fællesrepræsentation vedtog på et plenarmøde den 1. december 1968 flg. :

1. Pressenævnets virksomhed er baseret på de af dagspressens organisationer godkendte regler for god presseskik ved omtale af straffesager og de til reglerne knyttede udtalelser af presseetisk karakter samt uden for den egentlige kriminalreportage i det omfang, reglerne herom tilsigter at beskytte mod alvorlig krænkelse.
2. Pressenævnet trædet i funktion, når der fra enkeltpersoner eller institutioner indsendes klager over, at et dagblad i omtalen af en sag ikke har handlet i overensstemmelse med reglerne for god presseskik. Hvis klagen indsendes fra tredjeperson, kan Pressenævnet kun tage sagen op, hvis den er af væsentlig betydning. Nævnet afsiger kun kendelse, hvis et flertal af nævn og suppleanter skønner, at det ikke strider mod den pågældendes interesser. Den forurettedes navn nævnes ikke, medmindre den pågældendes tilladelse foreligger.
3. Pressenævnet afgør selv, om det vil afvise en klage som faldende uden for Nævnets virkeområde, eller om det vil optage sagen til behandling og eventuelt afsige en kendelse.
4. Når Nævnet har besluttet at behandle en sag, skal klagen forelægges det indklagede blad til skriftlig udtalelse. Under sagens behandling kan Nævnet indhente supplerende oplysninger hos parterne og samtidig undersøge mulighederne for en forligsmæssig ordning. Når Nævnet afsiger en kendelse, tilstilles den parterne, og det indklagede blad er forpligtet til at offentliggøre kendelsen uden efterskrift. Hvis kendelsen fuldt

ud giver bladet medhold, er det frit stillet med hensyn til offentliggørelsen. Kendelser udsendes gennem Ritzaus Bureau til orientering eller til offentliggørelse i bladene.

Hvis Nævnet behandler sagen uden at formulere en kendelse, kan dets udtalelse tilstilles de implicerede parter, og dets konklusion kan indgå i halvårsberetningen uden identificering af de implicerede.

5. Nævnet bør tilstræbe enstemmighed om kendelsens formulering, og dissens offentliggøres ikke. I tilfælde af stemmelighed inden for Nævnet er den juridiske formands stemme afgørende. Afstemning i Nævnet er hemmelig. Et nævnsmedlem, hvis blad er genstand for klage, skal betragtes som inhabil og ved sagens behandling erstattes af en suppleant.
6. Nævnet består af 3 faglige medlemmer samt en fremtrædende jurist som formand. Denne udpeges af Danske Dagblades Fællesrepræsentation. Der udpeges tre suppleanter. De tre medlemmer og de tre suppleanter udpeges for en 2-årig periode af Danske Dagblades Fællesrepræsentation.
7. Nævnet fastsætter selv sin forretningsorden efter indvundne erfaringer og antager den fornødne medhjælp.
8. Henvendelser til Nævnet skal rettes til sekretæren, chefredaktør Bent A.Koch, Ritzaus Bureau, Mikkell Bryggersgade 3, 1460 København K.

Siden november 1972 er Dansk Pressenævn bemyndiget til efter dets ønske at behandle sager fra medlemsblade under Dansk Fagpresseforening, Distriktsbladenes Sammenslutning eller tilsvarende sammenslutninger af distriktblade efter samme retningslinier, som gælder for dagspressen.

Notat om den svenske
kriminalvårdsstyrelsens pressombudsmand.

Den svenske kriminalvårdsstyrelse har siden 1970 haft en heltidsansat informationschef, journalistuddannet med titel af burodirektör.

Før 1970 havde man i kriminalvårdsstyrelsen ingen speciel presseafdeling. Som et led i den almindelige udvikling i Sverige, hvor man lægger større og større vægt på samhällsinformation, fik kriminalvårdsstyrelsen i 1970 bevilget en heltidsansat, journalistisk uddannet medarbejder.

Om det offentlige informationstjeneste i Sverige henvises i det hele til SOU 1969:48, Vidgad samhällsinformation.

De økonomiske og personalemæssige ressourcer til offentlig information styres centralt gennem Nämnden for Samhällsinformation (NSI). NSI er central pengefordeler, og kriminalvårdsstyrelsens informationsbudget skal godkendes i NSI.

Da informationschefen påbegyndte sit arbejde, fandtes der ingen arbejdsbeskrivelse og ingen penge til virksomhed, f.eks. i form af personaleblade og billedbånd.

Afdelingen består nu, ud over burodirektören, af en kontorassistent og en halvtids arkivarbejder, der arbejder med udklipsarbejde •

Desuden findes der for tiden en kriminalvårdsassistent (akademiker), der fra en anstalt er udlånt til kriminalvårdsstyrelsen, men den pågældende skal tilbage til anstaltssystemet. Endelig er der en heltidsansat journalist, der er ansat på åremål alene med den opgave at sørge for informationsarbejdet omkring kriminalvårdsstyrelsens udflytning til Norrköping den 1. januar 1975.

Informationschefens arbejdsopgaver er:

1. Pressetjeneste.

Forespørgsler

Interviews

Tilladelser til reportager. Tilladelse til dagbladsjournalister til at aflægge besøg i anstalterne gives af råjongscheferne. Tilladelse til tv, radio og filmoptagelser i anstalter gives af kriminalvårdsstyrelsen.

Pressemeddelelser. Man sender i gennemsnit to pressemeddelelser om måneden. De udsendes over Tidningernes Telegramburo, og der følges op med et fyldigere brev til de enkelte redaktioner. Denne dupliserede pressemeddelelse sendes endvidere til samtlige anstalter til opslag hos personalet og de indsatte.

Pressekonferencer. Man er meget tilbageholdende med at afholde pressekonferencer, som man i almindelighed ikke anser for at være noget godt kontakttled til pressen. Enkeltstående begivenheder som f.eks. Kumlaflugten giver dog anledning til egentlige pressekonferencer, hvor generaldirektøren og informationschefen deltager.

Seminarer. Man afholder dels seminarer for journalister om kriminalvården, dels forbereder man seminarer for kriminalvårdens personale, både styrelsespersonale og anstaltspersonale. Politiet, forsvaret og de svenske statsbaner har tilsvarende kurser. Det er hensigten, at kriminalvårdens kurser ikke blot skal være for embedsmænd på de højeste niveauer.

2. Presse-overvågning.

Gennemlæsning af dag-, uge- og månedsblade.

Avisudklip, herunder distribution, registrering og arkivering af avisudklip.

Dementier. Der er i styrelsen ofte ønske om dementier, men informationschefen er meget tilbageholdende med at anvende dementier, dels fordi de som oftest ikke læses af den læser, der hæftede sig ved den stort opsatte artikel, der skal dementeres, dels fordi pressen har modvilje mod dementier. For dementier taler, at de ikke alene udsendes til massemedierne, men også til personalet og de indsatte, jfr. ovenfor.

3. Produktion af publikationer og eget informationsmateriale.

KRIMA er ophørt med at udkomme, da det ikke dækkede behovet for et egentligt personaleblad, men var et fagtidsskrift for en inderkreds. Man påtænker nu at starte et personaleblad "Kriminalvården".

Informationsbladet "KVS-Nytt" fungerer som personaleblad, ligesom man i styrelsen har et internt personaleblad KVS SNABB NYTT. På grund af behovet for information omkring udflytning til Norrköping udgives FLYTTLASSET.

Desuden brochurer, foldere, AV-materiale o.lign.

4. International kontaktsvirksomhed.

Studiebesøg, herunder tilrettelæggelse af og korrespondance i forbindelse med udenlandske besøg i svenske anstalter.

Korrespondance i forbindelse med spørgsmål fra udlandet.

Udenlandske rekvisitioner af informationsmateriale. Dette område varetages af den udlånte assistent (akademiker).

5. Lokaliseringsinformation.

"Flyttlasset", informationsblad i styrelsen, specielt om

problemer i forbindelse med udflytningen til Norrköping.

Informationsmøder og udstillinger.

Dette område varetages af den årernålansatte journalist.

6. Indsamling af information i styrelsen.

Gennemlæsning af post, møder, telefoner og besøgs-kontakter.

Informationschefen deltager som observatør i direktionsmødet, dvs. det ugentlige møde mellem generaldirektøren og afdelingscheferne, hvor beslutning tages i alle større sager, og hvor der ellers sker "policy-making".

7. Almindelige forretninger.

Administrativt arbejde, ekspeditionssager og arbejdsledelse.

Ud over relationerne til massemediernes, som jo er en central del af arbejdet, lægger informationschefen overordentlig stor vægt på informationen til anstaltspersonalet i særdeleshed basispersonalet. Et af kriminalvårdens store problemer angives at være, at kun en meget ringe del af informationerne nåede til basispersonalet, medens f.eks. røjongchefer og anstaltsledere måtte siges at være godt underrettet. Det er informationsafdelingens hensigt gennem kurser, dels alene for personalet, dels personale og journalister sammen, at åbne medarbejdernes øjne for værdien af hurtig og effektiv information.

Notat om lov 280/1970 om offentlighed i forvaltningen

Fængselsdirektoratets sagområde er fordelt på 4 ekspeditionskontorer, afdelingen vedrørende arrestvæsenet samt centralbogholderiet. Sagsgrupperne opregnes nedenfor i hovedtræk.

Til orientering for sagsbehandlere m.fl. fremhæves særligt de områder, der rent foreløbig må formodes at kunne henføres under lovens bestemmelser om undtagelse fra almindelig offentlighed og partsøffentlighed. Hvor intet særligt er anført, antages den pågældende sagsgruppe i almindelighed at være omfattet af lovens hovedregel om almindelig offentlighed, respektive partsøffentlighed.

A. 1. ekspeditionskontor (inkl. arrestafdelingen og centralbogholderiet)

1. Sekretariatssager

- a. Rationaliseringsarbejde i direktoratet og på anstalterne:
- b. Anstalternes tjensteordninger (revision af enkelte anstalters postbesættelse, principielle overvejelser om ændring af tjensteordninger m.v.).
- c. Anstalternes sikkerhed. Armatur, låseanlæg, radiotelefonianlæg, TV-overvågningsanlæg og sikringsanlæg i øvrigt. Civilforsvar, herunder organisation af bedriftsværn. Forholdsordrer for ekstraordinære situationer.

Ad c: almindelig aktindsigt vil normalt kunne nægtes efter § 2, stk. 2, nr. 2 og/eller nr. 4.

- d. Sager vedrørende fast ejendom (køb/salg, leje, mageskifte, brugsrettigheder, beskatning, ekspropriation m.v.).

Ad d: Under sagernes behandling må almindelig aktindsigt normalt afslås efter § 2, stk. 2, nr. 3. Efter sagernes afslutning vil der i almindelighed være aktindsigt; efter omstændighederne dog afslag i henhold til § 2, stk. 1, nr. 1 eller stk. 2, nr. 4.

- e. Sager om beskikkelse af medlemmer af fængselsnævnet.

Ad e: almindelig aktindsigt udelukket efter § 6, stk. 1. (se derimod § 10, stk. 2, om partsøffentlighed).

2. Personalesager

- a. Instrukser og generelle bestemmelser. Tjenestetid m.v.
- b. Sager vedrørende enkeltpersoner:

Ansættelse af tjenestemænd, overenskomstlønnet personale, konsulenter m.v.: *ingen almindelig aktindsigt, jfr. § 6, stk. 1 (se derimod § 10, stk. 2, om partsøffentlighed).*

Forfremmelse, forflyttelse, udstationering, konstitution:

Efter ansøgning: som med hensyn til ansættelser.

Uansøgt: almindelig aktindsigt, medmindre sagens dokumenter omhandler personlige (modsat tjenstlige) forhold, jfr. § 2, stk. 1, nr. 1. (med hensyn til partsøffentlighed se navnlig § 10, stk. 1).

Disciplinærsager.

Afskedigelse, ventepenge, pension.

Lønningsforsku, lønforskrivning, billån: ingen almindelig aktindsigt, jfr. § 2, stk. 1, nr. 1 (men derimod partsøffentlighed).

Sygdom: ikke almindelig offentlighed, § 2, stk. 1, nr. 1. Normalt partsøffentlighed, medmindre § 10, stk. 1, 2. pkt., kan anvendes.

Ferie.

Anciennitet.

Orlov og anden tjenestefrihed.

Særlige ydelser.

Flyttegodtgørelse.

Tjenestetelefon.

Kørselsgodtgørelsesordninger.

Bierhverv.

Understøttelser.

Funktionsvederlag.

Jubilæumsdiplomer.

Almindelig aktindsigt, medmindre § 2, stk. 1, nr. 1, kan påberåbes (derimod normalt altid partsøffentlighed).

Ordensdekorationer: ikke almindelig aktindsigt, jfr. § 2, stk. 1, nr. 1.

- c. Normering af stillinger, herunder koordinering af fængselsvæsenets normeringsforslag.
 - a°. Nynormeringer: almindelig aktindsigt, når lovforslag (FL/TBL) er fremsat, jfr. § 6, stk. 2.
 - b°. Omklassificeringer (aftale med centralorganisationerne).
- d. Personalets uddannelse. Fængselsvæsenets personaleskole.
- e. Sager om godkendelse af personaleorganisationer som forhandlingsberettigede organisationer.
- f. Personaleregistrering. Kundgørelser m.v.: personaleregistratur, der vedrører ansættelse/forfremmelse, omfattes ikke af den almindelige offentlighedsordning, § 6, stk. 1 (derimod efter omstændighederne partsøffentlighed).
- g. Personalets studierejser i udlandet. Udlændinges studieophold ved danske anstalter. Udvekslingsordninger i Danmark og mellem de nordiske lande. Faglige møder, kurser, stævner m.v.

3. Budget og regnskabsvæsen

- a. FL og TBL: aktindsigt med hensyn til fængselsvæsenets bidrag og underliggende materiale, når lovforslag er fremsat (§ 6, stk. 2).
- b. Statsregnskab.
- c. Revisionsdepartementets antegninger: almindelig aktindsigt, men afgørelse heraf hører formentlig under revisionsdepartementet.
- d. Tilvejebringelse af enkelte finansielle bevillinger: Brevveksling med finansministeriet (eller andre ministerier) før forelæggelse for finansudvalget ikke omfattet af offentlighedsordningen, § 5, nr. 2. Se i øvrigt § 6, stk. 2.
- e. Dispositioner over vederlags- og gratialekontiene.
- f. Generelle instrukser til anstalter m.v. om bevillingsordninger og regnskabsføring vedrørende butikskonti og andre særlige konti.

B. 2. ekspeditionskontor

Kontoret behandler enkeltsager vedrørende de indsatte.

1. »Sager inden for strafferetsplejen« (jfr. § 6, stk. 1)

- a. Tilsigelse af domfældte.
- b. Fordeling af domfældte mellem de enkelte anstalter.
- c. Strafudsættelse.
- d. Strafabrydelse.
- e. Benådning.
- f. Løsladelse på prøve.
- g. Genindsættelse.
- h. Udgang, herunder frigang til arbejde eller undervisning.
- i. Sager om disciplinærstraf, konfiskation og sikringsmidler.
- j. Beregning af straffetid.
- k. Samarbejde med de andre nordiske lande om fuldbyrdelse af straf m.v.

Ad 1: hverken aktindsigt for offentligheden eller for parter, jfr. § 6, stk. 1, m.v. Ved Uanset denne undtagelsesbestemmelse vil det imidlertid i vidt omfang være rigtigst at imødekomme begæringer om partsøffentlighed.

Med hensyn til indstillinger om ikke-prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 1, eller i sager vedrørende ungdomsfængsel, arbejdsdhus, sikkerhedsforvaring eller forvaring bør indstillingen og dens begrundelse – forinden afgivelsen – gennemgås med den pågældende.

I sager om disciplinærstraffe bør den pågældende inden afgørelsen fuldt ud gøres bekendt med materialet i sagen.

2. Andre enkeltsager, herunder klagesager

- a. Besøg og brevveksling.
- b. Forsorg.
- c. Undervisning og fritidsvirksomhed.
- d. Sundhedsvæsen, herunder læge/tandlægebehandling m.v.
- e. Kirkelig betjening.
- f. Anvendelse af arbejdsvederlag og af medbragte/tilsendte penge.
- g. Sager om undvigelse og selvmord.
- h. Klager over tilsyn.
- i. Erstatningskrav af eller mod indsatte.

Ad 2: såvel almindelig aktindsigt (medmindre denne vil være udelukket efter § 2, stk. 1, nr. 1. Denne undtagelsesregel kan dog som regel alene føre til, at vedkommende indsattes navn eller andre omstændigheder, der kan identificere den pågældende, ikke offentliggøres) som partsøffentlighed (der dog undtagelsesvis vil kunne afvises efter § 10, stk. 1, 2. pkt.).

C. 3. ekspeditionskontor

1. De indsattes beskæftigelse og erhvervsuddannelse

- a. Produktion for statens og privates regning:

Beskæftigelsens tilrettelæggelse.
Fordeling af arbejdsopgaver.
Fremskaffelse af arbejdsopgaver.
Råvareindkøb.
Afsætning af produktionen.
Fastsættelse af leveringspriser.

} Almindelig aktindsigt normalt udelukket ifølge § 2, stk. 2, nr. 3.

Reklamationer vedrørende vareleverancer: afhængig af reklamationens art og genstand kan almindelig aktindsigt være udelukket efter § 2, stk. 2, nr. 3.

- b. Erhvervsuddannelse, herunder undervisningens tilrettelæggelse og samordning med andre arbejdsstrækningsforanstaltninger.
- c. Sager vedrørende de indsattes beskæftigelse ved anstaltens drift.
- d. Fastsættelse af dagsorden for de indsatte og af arbejdsvederlag.
- e. Behandling af indstillinger fra tilsynsrådet vedrørende beskæftigelsen af de indsatte i kriminalanstalterne: *almindelig aktindsigt kan efter omstændighederne udelukkes efter § 2, stk. 2, nr. 3.*

2. De indsattes forplejning m.v.

- a. Lokalers indretning og udstyr.
- b. Kostforplejning og butiksordninger.
- c. Beklædning, hygiejne m.v.

3. Personalsager

Der henvises til afsnit A.2.

4. Bygningsvæsen, inventar m.v.

- a. Generelle bygningsspørgsmål.
- b. Konkrete bygge- og anlægsarbejder.
- c. Bygningsvedligeholdelse.
- d. Tjeneste- og lejeboliger.
- e. Anskaffelse af inventar, maskiner m.v.

5. Økonomivæsen

Fællesindkøb til anstalter og arresthuse: *almindelig aktindsigt vil normalt kunne afvises efter § 2, stk. 2, nr. 3.*

D. 4. ekspeditionskontor

- 1. Udfærdigelse af kgl. anordninger om de indsattes behandling
- 2. Udfærdigelse af andre almindelige forskrifter om de indsattes behandling, dvs. fastsættelse af generelle regler vedrørende de sagområder, som er omtalt under afsnit B.
- 3. Planlægning med hensyn til anstaltssystemets struktur og udnyttelse.
- 4. Generelle sager om tilrettelæggelsen af behandlingen af de indsatte, herunder såvel sager om fastlæggelse af særlige behandlingsprogrammer som sager om de enkelte behandlingsmidler, f.eks. undervisning, fritidsvirksomhed, forsorg.
- 5. Kriminalstatistik og kriminologisk forskning, herunder samarbejde med institutter m.v. og anstalter om forskningsarbejde: *undtagelsesbestemmelsen i § 5, nr. 8, finder efter omstændighederne anvendelse.*
- 6. Generelle sager om internationalt kriminalpolitisk samarbejde: *aktindsigt, f.eks. med hensyn til brevveksling med Europarådet, efter omstændighederne udelukket efter § 2, stk. 2, nr. 1, (»mellemløbelige institutioner«).*
- 7. Informationsvirksomhed
 - a. Udgivelse af fængselsvæsenets årsberetning.
 - b. Udgivelse af »Bestemmelser vedrørende fængselsvæsenet i Danmark«.
 - c. Biblioteksvæsen.
 - d. Information af anstalter og offentlighed, herunder besøgstilladelse til presse, radio og TV.
(1. k. 162-1967).

JUSTITSMINISTERIET
DIREKTORATET FOR KRIMINALFORSORGEN
Telefon (01) 13 57 83

Brev nr. 73 - 141
Journ. nr. DFK 4.k. 998-0.

K/LJ
1115 København K., den 7. januar 1974.
Klareboderne 1

Cirkulære om offentlighedens adgang til kriminalforsorgens anstalter og arresthusene.

(Til kriminalforsorgens anstalter og arresthusene).

I henhold til § 23, stk. 2, i justitsministeriets bekendtgørelse nr. 423 af 21. juni 1973 om fuldbyrdelse af frihedsstraf fastsættes følgende regler om offentlighedens adgang til kriminalforsorgens anstalter og arresthusene:

§ 1. Institutionens leder kan meddele tilladelse til besøg af

- 1) personer, der medvirker ved behandlingen af straffesager eller deltager i arbejdet inden for kriminalforsorgen;
- 2) personer, der er tilknyttet statshospitaler, andre psykiatriske institutioner eller tilsvarende specialafdelinger, åndssvageforsorgen eller andre sociale institutioner;
- 3) faglig karakter, der arrangeres af skoler eller læreanstalter, f.eks. universiteterne og de sociale højskoler, Statens politiskole eller **Danmarks** journalisthøjskole, og som afvikles under fornøden ledelse;
- 4) faglig karakter inden for beskæftigelsen;
- 5) repræsentanter for radio og fjernsyn samt dagspressen m.v.
- 6) andre personer, såfremt særlige forhold taler derfor.

Stk. 2. Såfremt en anmodning om besøg afslås, skal vedkommende gøres bekendt med, at afgørelsen kan indbringes for direktoratet.

§ 2. Besøgende skal på forhånd gøres bekendt med, at viderebringelse af oplysninger, som erhverves under besøget, og som vedrører konkrete straffesager eller enkelte indsatte, kun må finde sted med tilladelse af institutionens leder.

§ 3. Institutionens leder kan tillade, at besøgende med henblik på orientering om institutionsmæssige forhold eller andre generelle spørgsmål får lejlighed til samtale med en gruppe indsatte eller med enkelte indsatte.

Stk. 2. Samtale med enkelte indsatte eller en gruppe indsatte kan endvidere tillades, såfremt sådan samtale skønnes at have faglig interesse.

§ 4. Institutionens leder kan tillade interviews med og fotografering af indsatte, jfr. dog stk. 3 og stk. 4. Fotografering må kun finde sted med de pågældendes samtykke.

Stk. 2. Tilladelse efter stk. 1 bør i almindelighed kun gives efter fornøden vejledning af den indsatte, Tilladelse bør ikke gives for så vidt angår indsatte, der på grund af ung alder eller psykiske forhold må antages ikke at være i stand til at overskue følgerne af et samtykke til at lade sig interviewe eller fotograferes.

Stk. 3. Interview med og fotografering af en indsat med henblik på rapportage om den pågældendes straffesag, eventuelle undvigelser og lignende, må kun finde sted med direktoratets godkendelse. Tilsvarende gælder med hensyn til optagelser af spillefilm, i hvilke indsatte skal medvirke.

Stk. 4. For så vidt angår arresthusene finder bestemmelserne i stk. 1 ikke anvendelse med hensyn til personer, der afventer overførsel til anstalt.

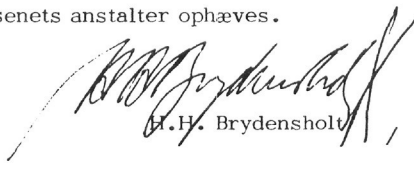
Stk. 5. Institutionens leder kan tillade fotografering af lokaliteter m.v.

§ 5. Der bør udvises tilbageholdenhed med hensyn til besøg, som indebærer, at de besøgende indfinder sig på belægningslokaliteter, arbejdspladser m.v. under sådanne omstændigheder, at de indsatte kan iagttages af de besøgende. Det forudsættes, at sådanne besøg tilrettelægges således, at de er til mindst mulig ulempe for de indsatte.

Stk. 2. Forud for besøg skal personalet og de indsatte så vidt muligt underrettes om, hvem der aflægger besøg og eventuelt om formålet med dette.

§ 6. Cirkulæret træder i kraft straks.

Stk. 2. Direktoratets cirkulærskrivelse af 1. maj 1970 om studiebesøg m.v. i fængselsvæsenets anstalter ophæves.

A.H. Brydensholt

Kjørgaard

Fortegnelse over dagblades, radio og tv's hovedredaktioner.

Aktuelt Milnersvej 43 3400 Hillerød	(03) 26 58 33
Amtsavisen 8900 Randers	(06) 42 75 11
Berlingske Tidende Pilestræde 34 1112 København K.	(01) 15 75 75
B.T. Kristen Bernikowsgade 6 1105 København K.	(01) 14 12 34
Bornholmeren 3700 Rønne	(03) 95 25 26
Bornholms Tidende 3700 Rønne	(03) 95 14 00
Børsen Vognmagergade 2, 3., 1120 København K.	(01) 15 72 50
Dagbladet 4100 Ringsted	(03) 61 25 00
Demokraten 8000 Århus C.	(06) 12 89 00
Ekstra Bladet Rådhuspladsen 55 1550 København V.	(01) 11 85 11
Fjerritslev Avis 9690 Fjerritslev	(08) 21 12 00
Flensborg Avis Storegade 83 Flensborg.	Flensborg (461) 78 55

Folkebladet 8900 Randers	(06) 42 50 00
Fredericia Dagblad 7000 Fredericia	(05) 92 26 00
Frederiksborg Amts Avis 3400 Hillerød	(03) 26 31 00
Frederikshavs Avis 9900 Frederikshavn	(08) 42 22 77
Fyens Stifttidende 5000 Odense	(09) 11 11 11
Fyns Amts Avis 5700 Svendborg	(09) 21 46 21
Fyns Tidende 5000 Odense	(09) 12 12 12
Helsingør Dagblad 3000 Helsingør	(03) 21 00 10
Herning Folkeblad 7400 Herning	(07) 12 37 00
Holbæk Amts Venstreblad 4300 Holbæk	(03) 43 20 48
Holstebro Dagblad 7500 Holstebro	(07) 42 17 22
Horsens Folkeblad 8700 Horsens	(05) 62 45 00
Information St. Kongensgade 40 1264 København K.	(01) 14 14 26
Jydske Tidende 6000 Kolding	(05) 52 33 33

Morgenavisen Jyllands-Posten Grøndalsvej 5 8260 Viby J.	(06) 14 66 77
Kalundborg Folkeblad 4400 Kalundborg	(03) 51 24 60
Kjerteminde Avis 5300 Kerteminde	(09) 32 10 04
Kristeligt Dagblad Frederiksborggade 5, 1360 København K	(01) 12 35 35
Kolding Folkeblad 6000 Kolding	(05) 52 20 00
Land og Folk Dr. Tværgade 1-3 1302 København K	(01) 14 01 14
Lolland-Falsters Folketidende 4800 Nykøbing F.	(03) 85 20 66
Middelfart Venstreblad 5500 Middelfart	(09) 41 13 03
minavisen Ryesgade 106 2100 København Ø.	(0176) Tr 1150
Morgenposten 5000 Odense	(09) 11 11 11
Morsø Folkeblad 7900 Nykøbing M	(07) 72 10 00
Næstved Tidende 4700 Næstved	(03) 72 45 11
Ny Dag 4900 Nakskov	(03) 92 14 00
Politiken Rådhuspladsen 1550 København V.	(01) 11 85 11

Ringkjøbing Amts Dagblad 6950 Ringkjøbing	(07) 32 07 22
Roskilde Dagblad 4000 Roskilde	(03) 35 85 00
Roskilde Tidende 4000 Roskilde	(03) 35 66 66
Silkeborg Avis 8600 Silkeborg	(06) 82 13 00
Sjællands Tidende 4200 Slagelse	(03) 52 37 00
Skagens Avis 9990 Skagen	(08) 44 11 55
Skive Folkeblad 7800 Skive	(07) 52 34 11
Sønderjyden 6400 Sønderborg	(04) 42 33 33
Thisted Dagblad 7700 Thisted	(07) 92 33 22
Vejle Amts Folkeblad 7100 Vejle	(05) 82 80 00
Vendsyssel Tidende 9800 Hjørring	(08) 92 17 00
Vestkysten 6700 Esbjerg	(05) 12 45 00
Viborg Stifts Folkeblad 8800 Viborg	(06) 62 68 00
Aalborg Stiftstidende 9000 Ålborg	(08) 12 58 00
Aarhus Stiftstidende 8000 Århus C.	(06) 12 40 00

Weekendavisen (01) 15 75 75
Pilestræde 34
1112 København K

Ritzaus Bureau (01) 12 33 44
Postboks 8
1001 København K

Danmarks Radio, tv-avisen (01) 67 12 33
Postboks 306,
1548 København V.

Danmarks Radio, radioavisen, (01) 35 52 00
Radiohuset, " (01) 35 06 47
Rosenørns Alle 22,
1999 København V.

